

NB! Käesolev seletuskirja lisa ei ole veel lõplik ja võib arutelude käigus muutuda.

Arengudokumendi „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ eelnõu kooskõlastamisel esitatud ettepanekute arvesse võtmise tabel

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
1	Kaitseministeerium (08.02.2017 kiri nr 5-13/17/300)	Tulenevalt reaalsest vajadusest, sh nt maa kasutamine riigikaitse tegevuseks, maapõuepoliitika visioonist ning eelnõu seletuskirjas toodud selgitustest, peame vajalikuks täiendada eelnõu sissejuhatuses sõnastatud maapõuepoliitika peamiste arengusuundade punkti 1 julgeolekualaste aspektide arvestamise nõudega ning sõnastada nimetatud punkt järgnevalt: „1. Maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse piisavas mahus, tegemaks valdkonnas teadmuspõhiseid ning majanduslikult, julgeolekualaselt, sotsiaalselt ja keskkonnakaitseks kaalutletud otsuseid.“	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Sissejuhatuses on arengusuundade kokkuvõtte eemaldatud, mistõttu sinna me täiendusi lisada ei saanud. Lisasime riigikaitse teema 5. punkti sissejuhatusse ja maakasutusviiside vahel otsustamise punkti seletuskirjas.
2	Maa-amet (01.02.2017 kiri nr 7-1/17/1506 1/17/1506 -2)	Teeme ettepaneku täpsustada seletuskirja peatükis 1.1.1 geoloogilise baaskaardistamise sisu, nimetades kõik teemad, mida täiskomplektne baaskaardistamine sisaldab: aluspõhja geoloogia, pinnakatte geoloogia, aluspõhja reljeef, pinnakatte paksus, maavarad, geomorfoloogia, hüdrogeoloogia, põhjavee kaitse, aeromagnetilised anomaaliad, gravitatsioonijõu anomaaliad, faktiline andmestik ja seletuskiri.	Ettepanekuga on arvestatud.
3	Maa-amet (01.02.2017 kiri nr 7-1/17/1506 1/17/1506 -2)	Kirjeldamiseks täielikumalt praegu riigi poolt peetavat maapõualast andmestikku teeme ettepaneku täiendada seletuskirja peatükki 4.1.1 Maa-ametis olevate maapõuealaste andmekogude ja infosüsteemide kirjeldusega. Maa-amet haldab keskkonnaregistri maardlate nimistut, ehitusgeoloogia andmekogu, geoloogilise kaardistamise andmebaasi ja korrastatud puursüdame andmebaasi ning on kõigi nende andmete avalikult kättesaadavaks tegemiseks arendanud välja e-teenused. Maa-ametis olevad maapõuealased andmed ja e-teenused on osa riigi ruumiandmete infosüsteemist ning	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>geoloogilise kaardi ja maavarade andmeid edastatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu INSPIRE direktiivi täitmise raames.</p> <p>Maardlate nimistu elektroonses andmebaasis on andmed kõigi Eesti maardlate, uuringu- ja kaevandamislubade ning nende taotluste kohta, samuti peetakse arvestust kaevandatud koguste üle ja koostatakse igal aastal maavarade koondbilanss. Veebi kaudu on kaardirakenduses avalikustatud nii maardlate (943 registrikaarti seisuga 01.01.2017) kui mäeeraldiste (672 maavara kaevandamise luba seisuga 01.01.2017) andmed, sh viimase 5 aasta kaevandamisandmed, lisaks põlevkivi altkaevandatud alad, kaevandamiseks sobivad turbaalad ja korrastamisel olevad mahajäetud turbaväljad. Andmed on vaadeldavad koos kitsendusi põhjustavate objektidega, katastriüksuste piiridega, reljeefikaardi, ortofotode ja teiste aluskaartidega.</p> <p>Ehitusgeoloogia andmekogus on ligi 34 000 ehitusgeoloogilise uuringu aruannet. Pabertoimikud on kõik skaneeritud (574 502 kaadrit) ja elektroonselt avalikult kättesaadavad, uued aruanded laekuvad uuringutegijatelt failidena ja lisatakse andmebaasi. Lisaks uuringute kokkuvõtivatele andmetele on andmebaasis ka uuringupiirkonna ruumikuju, mis võimaldab aruannete asukohapõhist otsingut ehitusgeoloogia veebirakenduse kaardiaknas. Uute aruannete esitamiseks on uuringutegijatele loodud e-teenus.</p> <p>Geoloogilise kaardi andmebaas sisaldab 50 000 andmepunkti andmed, neist ca 21 350 on vaatluspunktid/paljandid, 28 650 puuraugud ja -kaevud. Eestis (nii maismaal kui territoriaalvetes) on kaardistatud 220 000 geoloogilist, hüdrogeoloogilist ja geofüüsikalist punkt-, joon- ja pindobjekti. Iga baaskaardi lehe kohta koostatakse vähemalt 3 läbilõiget. Andmebaas sisaldab enam kui 100 aluspõhja geoloogilise, pinnakatte geoloogilise ja hüdrogeoloogilise läbilõike infot. 96% andmepunktidest asub 25-l seni kaardistatud baaskaardi lehel. Üle-eestiliselt on olemas</p>	

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>489 aluskorda ulatuva puuraugu info. Faktiliste andmete sisestamiseks toimib e-teenus, kaardiandmete kasutamiseks on mitmed e-teenused: Maa-ameti geoportaal, WMS ja avaandmed allalaadimiseks.</p> <p>Korrastatud puursüdamike ja neist võetud käsipalade andmebaasis on 24 643 puursüdamiku kasti andmed, neist 21 284 on pildistatud ja 9252 käsipala andmed, neist 1167 on pildistatud. Puursüdamike andmed on avalikustatud veebi vahendusel koos kastide fotodega, on riskasutus (viited) geokogud.info (SARV) andmebaasiga.</p>	
4	Maa-amet (01.02.2017 kiri nr 7-1/17/1506 1/17/1506 -2)	Palume kaaluda vajadust kirjeldada peatükis 4.1.1 riiklikke hüdroteoloogia-alaseid andmebaase, mida peetakse Keskkonnaagentuuris (nt puurkaevud ja veehaarded).	Ettepanekuga on arvestatud.
5	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	Strateegia seletuskirjas viidatakse Vabariigi Valitsuse poolt keskkonnaministrile seatud ülesandele välja töötada Eesti taastumatute maavarade kasutuselevõtu pikaajaline strateegia. Seda ülesannet strateegia praegusel kujul ei täida. Puuduvad olulised suunised põlevkivi ja turba kasutamise eesmärkide ja piirangute kohta – mis eesmärgil ja tingimustel neid kasutada, arvestades nende maavarade taastumatust. Need põhimõttelised valikud on jäänud tegemata ja suunatud edasi alama astme otsustesse.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Poliitika põhialustele kohase üldistusastme hoidmiseks on teadlikult välditud üksikute ressursside ja/või piirkondade kohta arengusuundade seadmist. Dokumendis seatud üldised põhimõtted ja arengusuunad kehtivad muuhulgas ka põlevkivi ja turba kohta.
6	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	Dokumenti alustatakse väitega, et maailmas on üha suurenev nõudlus maavarade, joogi- ja tarbevee ning energia järele. Ainsaks tagamõtteks saab siin olla, et Eesti tegelik kava on asuda seda maailma kasvavat nõudlust tooraine ekspordi teel rahuldama. Sarnases vaimus on juttu, et EL-is on „süvenev toormete nappus,“ millest võib välja lugeda, et Eesti kava on seda nappust ära kasutades toormete ekspordi kasvatada. Selline plaan ei ole mõistlik. Kui asendada dokumendi sissejuhatus realistlikuma hinnanguga, siis kõlaks see pigem järgmiselt:	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Sissejuhatus selgitab põgusalt dokumendi tausta ja hetkeolukorda. Juhime tähelepanu, et Eesti on ELi liikmesriik, mistõttu kirjeldatud vajadus toormete järele on ka Eestis ja mure toormete varustuskindluse pärast puudutab meid ka liidu kontekstis. Samas dokumendis olevad põhimõtted ja arengusuunad ei toeta kuidagi väärimdamata tooraine ekspordi. Välja pakutud sõnastus ei aita dokumendi tausta ja

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p><i>Kuna loodusressursid, sh nii taastuvad kui taastumatud ressursid, on maailmas aina suuremas defitsiidis, siis sõltub riigi jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime eelkõige rohetehnoloogiate edendamisest ja ekspordist. Rahvusvahelise Rohemajanduse Indeksi järgi on Eesti 80 uuritud riigi hulgas 76. kohal, olles eespool vaid Saudi Araabiast, Mongooliast, Katarist ja Kuveidist . Aruanne järeldab, et Eesti peaks kiiresti majanduse rohekasvu teele ümber orienteerima. Ehkki halbu näitajaid on palju, on suurim probleem „vastuvõetamatult“ kõrge süsiniku intensiivsus.</i></p> <p><i>Tänapäeva Eesti maapõue kasutamine pole korraldatud optimaalselt, majandust ja inimarengut ning keskkonda silmas pidades. Hoolimata sellest, et see toodab riigile kahjumit, pole põlevkivienergeetikat suudetud vähendada. Käesolev poliitika lähtub vajadusest muuta Eesti majandus tervikuna jätkusuutlikumaks ja konkurentsivõimelisemaks.</i></p>	<p>vajadust selgitada ning muudab sissejuhatuse raskemini arusaadavaks. Lisaks ei ole see ka dokumendi eesmärgi ja sisuga kooskõlas.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
7	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	Maapõue strateegia eelnõu pikaajaliseks eesmärgiks on suurendada ressursitõhusust ja vähendada sõltuvust taastumatutest loodusvaradest. Leiame, et tulenevalt nn ringmajanduse ja loodusvarade säästliku kasutamise põhimõtetest tuleks strateegiat läbivaks põhimõtteks seada, et maavarasid kaevandatakse vaid sellistel juhtudel, kui vajalikke materjale pole võimalik saada taastuvatest allikatest või asendada jäätmete taas- ja korduskasutusega. Strateegias ning seletuskirjas tuleks selgelt välja tuua, milliste meetmetega kavatakse neid põhimõtteid rakendada ja taastumatutest loodusvaradest sõltuvust vähendada. Meie ettepanek on riigi otsustava sekkumise läbi vähendada maavarade kaevandamise mahtusid, sh investeeringuid ja uute kaevanduste avamist. Paneme ette suunata riiklikud investeeringud teistesse majandussektoritesse, eelkõige rohemajandusse.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Dokumendis on juba sees põhimõte, et maapõueressursside kasutuse suunamisel tagatakse ringmajanduse põhimõtetest lähtuvalt ressursside võimalikult suure lisandväärtusega ning säästlik kasutamine minimaalsete kadude ja minimaalsete jäätmetega. Seejuures ei tarbita taastuvat maapõue ressursi üle taastumise määra ja uuritakse võimalusi taastumatute maapõueressursside kasutamise asendamiseks taastuvate ressurssidega ning ressursside kasutamise tõhususe tõstmiseks. Ettepaneku kohane lähenemine oleks liialt piirav ja ühekülgne. Leiame, et eelnõu sõnastus käsitleb piisaval määral viidatud küsimusi (sh eelkõige p 2.3 ja selle alapunktid). Ettepanekut vähendada kaevandamise mahtusid, investeeringuid ja uute kaevanduste ja karjäärade avamist ning suunata investeeringud rohemajanduse sektorisse, me ei toeta. Kaevandatakse vastavalt nõudlusele, keegi ei kaevanda kaevandamise pärast. Peamisi investeeringuid sektorisse ei tee riik, vaid eraettevõtted. Konkreetselt nende investeeringute keelamine või mujale suunamine ei ole realistlik eesmärk. Lisaks ei ole rohemajanduse investeeringud otseses sõltuvuses põlevkivitööstusest ja nende suurendamine on prioriteetide seadmisel võimalik sõltumatult, kuid see ei ole maapõuepoliitika eesmärk.
8	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	Strateegiast ei nähtu selget eesmärki, et maapõue kasutamisega (sh kaevandamisega) seotud keskkonnamõjusid tuleb vähendada. Maapõue kasutamisega seotud keskkonnamõjude käsitus on strateegias oluliselt üldisem kui maapõueressursside kasutamisele suunatud meetmed. Oluline oleks tuua välja kaevandamise mõjudest tulenevad probleemid ning anda suunis	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Me ei nõustu esitatud kriitikaga. Keskkonnamõjude käsitus moodustab meie hinnangul dokumendis piisava osa. Dokumendi punkt 2, mis puudutab keskkonnamõjude vähendamist ja tõhusust on üks mahukamaid ja keskkonnamõjude tuvastamine ja leevendamine on dokumendis läbivalt

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>nt elurikkuse kahjustamise ja täiendavate kasvuhoonegaaside heitmete ärahoidmiseks või vähendamiseks, mille alusel tulevikus meetmeid kavandada. Hetkel ei ole strateegias näiteks sõna „elurikkus“ ühtegi korda mainitud, looduskaitsele on viidatud üksnes kaevandamispiirangute leevendamise vajaduse kontekstis. Kaevandamisel on eripärased keskkonnamõjud, mille uurimiseks ja vähendamiseks on kohane plaanida tegevussuundi just maapõuestrateegias.</p>	<p>käsitatud teema. Nii keskkonnamõjude kui ka kasvuhoonegaaside küsimuste täiendav suurendamine kaotaks fookuse dokumendi põhiteemalt, milleks on maapõu. Looduskaitse- ja kliimapoliitika suunamiseks on olemas eraldiseisvad arengudokumendid, mis toimivad maapõuepoliitikaga kooskõlas. Kõigi viidatud arengudokumentide põhimõtete dubleerimine maapõuepoliitika põhialustes ei ole asjakohane. Dokumendi üldistusastmest tulenevalt ei ole tõesti laskutud ka konkreetsete mõjude tasemele, aga keskkonnamõjude arvestamise ja leevendamise põhimõtted on dokumendis tugevalt sees alates visioonist, üleriigilisest eesmärgist ja lõpetades arengusuundadega.</p>
9	<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)</p>	<p>Muu hulgas ei käsitle strateegia praegu mulla kui maapõuega tihedalt seotud ressursi kasutamist. Strateegia käsitus, mis märgib ära üksnes maapõueressursside tõhusa kasutamise vajaduse (p 2), on liiga kitsas.</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Mulla temaatika käsitus on dokumendi koostamise tööühma otsusel teadlikult jäetud poliitika põhialustest välja ja mulda ei loeta ka selle dokumendi tähenduses maapõueressurssiks. Osaliselt haakuvad mullaga küll põhimõtted ja arengusuunad, mis käsitlevad keskkonnamõjusid, maakasutusviiside vahel valimist jms. Valik tehti dokumendi fookuse hoidmiseks. Väärtuslike põllumaade küsimustega tegeleb praegu maapõuepoliitika põhialustest sõltumatult Maaeluministerium.</p>
10	<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)</p>	<p>Maapõue strateegia ei näe ette, et riik suunaks ressursse kaevandamise spetsiifiliste (keskkonna)mõjude, sh inimeste tervisele avalduvate mõjude uurimiseks. Üldise arengusuunana on sõnastatud (lk 3), et maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse „piisavas mahus, tegemaks valdkonnas teadmuspõhiseid ning majanduslikult, sotsiaalselt ja keskkonnakaitseks kaalutletud otsuseid“. Strateegia näeb aga</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Uuringutega seotud sõnastus on üldine ja ei välista tervisemõjude jt seotud teemade uurimist ning seiret. Seletuskirja punkti 1.1.2 siiski lisame ka keskkonna- ja tervisemõjude teema.</p> <p>Punkti 4.3.1 sõnastust on täpsustatud. Maapõuealaste seireandmete all peeti silmas kõiki valdkonnaga seotult</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>ette üksnes info kogumise maapõueressursside kohta ning strateegia tekst viitab ainult geoloogilise informatsiooni kogumisele. Nt p 4.3.1 räägib alguses keskkonnaseirest üldiselt, ent hiljem viidatakse üksnes „maapõuealaste seireandmete“ kättesaadavuse vajadusele. Samuti on strateegias võetud eesmärgiks, et kodanikud peavad teadlikud olema üksnes maapõue kasutusest, potentsiaalset, kaasaegsetest lahendustest ja regulatsioonist (p 4), ent mitte keskkonnamõjudest. Üksnes geoloogiline informatsioon ei võimalda teha keskkonnakaitseks kaalutletud otsuseid. Kuna riik näeb ette ressursside eraldamise prioriteetselt geoloogilistele uuringutele, kavatsedes kaasata uuringute tegemisse ka erakapitali (p 3.1.4), ent mitte kaevandamise mõjude seiramiseks, on keskkonnakaitse jäetud ebaproportsionaalselt tagaplaanile.</p>	<p>kogutud andmeid, mitte ainult geoloogilist informatsiooni.</p> <p>Punkti 4 sissejuhatust on teadlikkuse osas täpsustatud.</p> <p>Väide, et kaevandamise mõjude seiresse ei kaasata erakapitali on ekslik. Oma tegevuse mõjude seire on keskkonnakasutajate kohus praegu ja maapõuepoliitika põhialustes ei ole arengusuunda, mis seda muudaks.</p> <p>Leiame, et keskkonnakaitse küsimused on dokumendis tugevalt esindatud nii visioonis kui ka üldeesmärgis ja lisaks täpsemalt eraldi jaotises (p 2) ning ülejäänud arengusuundades.</p>
11	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	<p>Vale on strateegia rõhuasetus, mille kohaselt riik peab olema aktiivne Eesti maapõueressursside tutvustamisel potentsiaalsetele investoritele (p 1.2.2), samas kui nt säästvamate tehnoloogiate väljatöötamist peab riik üksnes toetama (p 2.1.1), ilma omapoolse aktiivsuset. Sisuliselt ütleb strateegia, et ülesanne leida maapõuele nõ rikkad kosilased on riigi jaoks olulisem kui ülesanne leida viisid kaevandamise keskkonnamõju vähendamiseks.</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Leiame, et viidatud teemad on dokumendis tasakaalus ja esitatud tõlgendus meelevaldne. Punkt 2.1 kohaselt suunab riik tegevuste korraldamisel kasutama võimalikult keskkonnasäästlikke ja innovaatilisi tehnoloogiaid. Punkti 2.1.5 kohaselt soodustab riik maapõue kasutuse uute keskkonnasäästlike ja innovaatiliste tehnoloogiate väljatöötamist ning seonduva parima praktika arendamist ja aitab kaasa selle levitamisele. Seega ei saa väita, et säästvamate tehnoloogiate väljatöötamises on riigi osa passiivne ning investorite leidmist peetakse tehnoloogiate väljatöötamisest kuidagi olulisemaks.</p>
12	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	<p>Praeguses mustandis on maapõue kasutamise lubamise menetluse tõhusamaks muutmisel eesmärgiks kogukonna nõusolek. Leiame, et kogukonna toetust või vastuseisu on oluline arvestada, ent oluline oleks üldpõhimõttena määratleda, et kaevandaja peab vastutama ka kaevanduspiirkonda jäävate</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud. Keskkonnamõjud peavad igal juhul vastama normidele. Lisaks on täiendatud punkti 2.1.3 tervise ja heaolu teemadega.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		elanike keskkonnatervise ja muu kaevandusest sõltuva heaolu eest.	
13	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	<p>Strateegias on eraldi suunana ette nähtud riigipoolne avalikkuse maapõuealase teadlikkuse tõstmine (p 4.2.1). Seletuskirja tekstis väljendatakse sisuliselt eeldust, et valdkonna maine ainus probleem on avalikkuse madal teadlikkus, ning et üksnes inimeste teavitamine tekitabki usalduse riigi ja arendajate tegevuse suhtes. Praeguses sõnastuses kavandatakse strateegias sisuliselt riigi raha eest tehtavat kaevandamispropagandat. Eesmärk saavutada, et maapõue valdkonna maine on „parim võimalik“, täidab vaid PR funktsiooni ning ei ole tasakaalukale riiklikule strateegiale kohane. Kohane oleks seada eesmärgiks, et Eesti inimesed on teadlikumad nii maapõueressurssidest kui nende kasutamise (kaevandamise) keskkonnamõjudest – ainult sellise objektiivse info levitamine tagaks teadmiste põhise arutelu, mida strateegias on soovitud.</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Maapõuepoliitika põhialuste arengudokumendis on läbivalt põhimõtteid ja arengusuundi, mis näevad ette maapõueressursside kasutamise negatiivsete mõjude vähendamist ja asjaosaliste koostöö parendamist. Üks täiendav osa sellest on kommunikatsioon. Eelnõu sõnastus ei toeta küll kuidagi tõlgendust, et riik hakkab kaevandamispropagandat tegema. Punkt 4.2 kohaselt on avalikkus maapõue kasutamisega seotust piisavalt informeeritud ja valdkonna maine on objektiivsetest asjaoludest lähtuvalt parim võimalik. Ehk plaanis ei ole hakata esitama kallutatud informatsiooni, kuid maine viimine kooskõlla tegeliku olukorraga on kindlasti eesmärk, mis aitab kaasa valdkonna arengule ja sisuliste arutelude tekkimisele.</p>
14	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	<p>Leiame, et strateegias tuleks maavarade ruumilist planeerimist käsitleda kui maavarade säästlikku kasutust ning keskkonnahäiringute vähendamise üht peamist mehhanismi. Seetõttu jääb arusaamatuks punktis 5.3.1. toodud seisukoht, nagu võiks maapõueressursside kasutuse ruumiline suunamine olla asjakohane vaid teatud ressursside puhul. Punktis loetletud eesmärgid (ressursside ratsionaalne ning säästlik kasutamine, oluliste negatiivsete keskkonna-, sotsiaalsete ja majanduslike mõjude vähendamine ning maapõue kasutuse korraldamise lihtsustamine) peaksid olema elementaarsed ning kaevandusalade ruumilise suunamisega saavutatavad sõltumata sellest, kas kaevandatavaks maavaraks on liiv või fosforiit.</p> <p>Oleme ühtlasi jätkuvalt seisukohal, et planeerimisseaduse kohane ruumiline planeerimine, mis võimaldab läbipaistvalt, kaasavalt, objektiivselt ja võrdsetel alustel kaaluda erinevaid</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Arengudokumendis on jäetud võimalus teatud asjaolude esinemisel mingis piirkonnas ja/või mingi maavara liigi puhul kasutada maapõue kasutamise asukoha suunamise lahendusi, mis ei pea tingimata olema otseselt integreeritud planeerimisseadusesse. Sellise lahenduse rakendamine eeldab sõnastuse kohaselt, et midagi läheb just selle meetme tõttu märgatavalt paremaks võrreldes olemasoleva olukorraga. Praegu ei ole kindlalt teada ühtegi olukorda, kus maapõueressursside kasutuse suunamise lahendus aitaks midagi paremini või mõistlikumalt korraldada. Täiendava menetluse sissetoomine suurendaks märgatavalt kõigi asjaosaliste halduskoormust tegevuste lubamisel, milleks on niigi ette nähtud analoogsed avalikustamise ja kaasamise</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>maakasutuse viise, on ainuõige viis maapõue kasutuse ruumiliseks suunamiseks. Sellisele järeldusele on jõutud ka SA Keskkonnaõiguse Keskuse põhjalikus analüüsis maavarade kasutamise ruumilise planeerimise kohta.</p>	<p>etapid. Lisaks ei ole meil praegu ja ilmselt ei saa ka olema nähtavas tulevikus piisavalt geoloogilist informatsiooni, et rangelt määrata milliseid ressursse ja kust peaks kasutama. Teadaolevalt puuduvad ka teiste riikide praktika näited, kus maapõueressursside kasutamise suunamine käiks täielikult läbi planeeringute.</p>
15	<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)</p>	<p>Strateegias sõnastatud suund, mille kohaselt „täiendatakse majandusarengu ja sotsiaalseid valdkondlikke kompetentse ja suurendatakse nende huvide esindatust valdkondlike otsuste tegemises“ (p 5.1.1), on ebaselge. Seletuskirja kohaselt tähendab see mh valdkondlike funktsioonide jagamist MKM-ga, ent ei ole selge, mida selle all mõeldakse. Jääb mulje, nagu hakkaks kaevandamislubade väljaandmise üle tulevikus otsustama MKM, ent seda ei soovita selgelt välja öelda.</p> <p>Kindlasti ei saa me nõustuda strateegias ning selle seletuskirjas toodud väidetega, nagu oleks tänases olukorras keskkonnakaitse huvid võrreldes sotsiaalsete ja majanduslike mõjudega ülesindatud (nt strateegia p 5.1.1. ja selle seletuskiri). Need väited on hinnangulised ja objektiivselt tõendamata.</p> <p>Isegi kui mõnele huvirühmale, eelkõige kaevandusettevõtetele jt kaevandamisest huvitatutele, võib mingil põhjusel tunduda, nagu saaksid keskkonnakaalutlused liigset tähelepanu, on meie kogemus vastupidine. Senisest praktikast ei tea me ühtegi kaevandamisloa menetlust, kus Keskkonnaministeerium või -amet oleks keeldunud loa väljastamisest ülemäärase keskkonnamõju tõttu. Meile teadaolevalt on Keskkonnaministeerium konsulteerinud olulisemates küsimustes Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga, samuti on 1. jaanuarist jõustunud uues maapõueseaduses ette nähtud nii geoloogiliste uuringute kui kaevandamislubade MKM-ga</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Kavas ei ole kaevandamislubade andmist MKMile üle anda. Samas ei ole pika ajaperspektiivi tõttu ka väga täpselt määratletud, kuidas ülesanded jaotuvad, kuna see võiks olla vastavalt vajadustele paindlik.</p> <p>Punkti 5.1.1 ja seletuskirja sõnastust on täpsustatud ning põhjendamata viited eemaldatud või lisatud põhjendused.</p> <p>Punkt 5.1.1 on siiski asjakohane, kuna suunab tegema tasakaalustatud otsuseid ja arvestama erinevaid huve. Punkti teine lause on viidud seletuskirja, et vältida selle kiiret aegumist põhitekstis. Suund, et maapõue valdkonna juhtimises täiendatakse majandusarengu ja sotsiaalseid valdkondlikke kompetentse ning suurendatakse nende huvide esindatust valdkondlike otsuste tegemises, lähtub olukorrast, kus need huvid ei ole olnud selgelt esindatud ja nende huvide väljendaja määratud. Täpsustame, et silmas on peetud just riigi majanduslike ja sotsiaalseid huve, mitte eraettevõtete huve. Selles osas täiendasime sõnastust. Enamikes maapõueressursside kasutamise menetlustes on selgelt paigas olnud Keskkonnaministeeriumi roll ja enamasti ka kohaliku omavalitsuse roll, kuid teiste huvide esindatus on olnud ebamäärasem. Soovime, et asjassepuutuvatel ministeeriumitel oleks selge roll,</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>kooskõlastamise kohustus ning kohustus analüüsida kaevandamisloa taotlemisel põlevkivi, fosforiidi ja metallitoorme kaevandamisega kaasnevat sotsiaal-majanduslikku mõju. Niisiis tagab kehtiv õigus majandushuvi esindatuse otsuste tegemises juba piisavalt. Seega oleme seisukohal, et kui huvide tasakaalu ühel või teisel viisil tänasega võrreldes muuta, siis just kirjapandule vastupidisel viisil. Suurem esindatus, eriti kaevandamisloa menetluses tuleks tagada just keskkonnakaalutlustele (ja teatud sotsiaalsete huvidele, nt tervis ja heaolu).</p> <p>Seepärast tuleks viited sellele, et majandus- ja sotsiaalhuvide esindatust tuleb suurendada, nii strateegia eelnõust kui seletuskirjast kustutada. Alles võib jätta viite huvide tasakaalustamise vajadusele, ent seejuures pigem välja tuues lühinägelike ja kaevandusettevõtjate seisukohast lähtuvate majandushuvide ülesindatuse.</p>	<p>kompetents ja ressursid maapõue küsimustes kaasa rääkimiseks.</p> <p>Viide, et puuduvad näited, kus Keskkonnaministeerium või Keskkonnaamet oleks keeldunud tegevuse lubamisest ülemäärase keskkonnamõju tõttu ei ole asjakohane ega tõene. Loa andmisest on keeldunud mitmetel juhtudel, kus see on olnud vastuolus nt looduskaitseala kaitse-eeskirjaga või alalt leitud kaitsealuste liikide tõttu jne. Oluline on ka silmas pidada, et arendajad ei investeeri reeglina oma aega ja raha projektidesse, mille puhul on suur risk, et neid ei saa ülemääraste keskkonnamõjude tõttu realiseerida ja seetõttu ei ole vastavaid näiteid ka hulgaliselt. Samas ei ole teada ka väga palju juhtumeid, kus oleks hiljem loa alusel tegutsedes ülemäärased mõjud ilmnunud.</p>
16	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	<p>Leiame, et nii nagu muudes valdkondades, peab ka maapõue kasutuse maksustamisel lähtuma “saastaja maksab” põhimõttest, ilma seejuures üksikutele ettevõtetele ja sektoritele või omandivormile erandeid tegemata. Liberaalse turumajanduse tingimustes ei peaks leiduma kohta ettevõtjatele, kelle tooted ei ole negatiivse välismõju toote hinnas kajastamise korral konkurentsivõimelised. Ühiskond ei pea võimaldama ettevõtjatele kasumi teenimist enda heaolu või avalike vahendite arvelt. Eeltoodud põhjustel leiame, et arengukavast tuleb eemaldada viide, nagu tuleks välismõjude hüvitamise ulatuse määramisel lähtuda mingitest muudest teguritest kui tekitatud kahjust (p 1.3.3., alates sõnadest “... arvestades välismõjude...”). Analoogselt eeltooduga leiame, et turumajanduslikus ühiskonnas ei pea riik ja maksumaksjad vastutama ettevõtjate äririskide eest, ükskõik millises valdkonnas. Seetõttu on vastuvõetamatud viited sellele, nagu</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Välismõjude täies mahus rahaline kompenseerimine ei ole reaalne ega mõistlik eesmärk. Välismõjud on väga lai mõiste, mis ei sisalda endas sugugi ainult looduskeskkonnale ja inimeste tervisele avalduvaid mõjusid. Rahalise kompensatsiooni suuruse määramisel tuleb arvesse võtta inimestele, majandusele ning looduskeskkonnale avalduvat tegelikku tervikmõju, olemasoleva info usaldusväärsust ja kompenseerimise otstarbekust. Nt on negatiivne välismõju ka kinnisvara hinna võimalik langemine karjääri naabruses, mille rahaline hüvitamine ei ole levinud praktika. Pealegi võib hinnalangus olla ajutine ja kaevandamise lõpetamisel järve tekkimine võib hoopiski kinnisvara hinda tõsta. On mitmeid mõjusid, mille hindamine ei ole kvantitatiivselt võimalik ja nendele rahalise väärtuse</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>peaks riik maapõueressursside kasutuse maksustamisel muuhulgas vastutama ja hea seisma ettevõtjate äriprojektide jätkusuutlikkuse eest (p 1.2. alates sõnadest "... ja seejuures on.." ning p 1.2.1. Alates sõnadest "... samas kindlustades...").</p>	<p>määramine on raskesti põhjendatav. Seega negatiivsete välismõjude täies mahus rahaline kompenseerimine ei ole otstarbekas, kuid tõendatud ja põhjendatud ulatuses peavad keskkonnakasutajad siiski seda tegema. Täpse ulatuse määravad valdkonna eest vastutavad ministeeriumid, kasutades selleks tunnustatud meetodikaid.</p> <p>Maapõueressursside kasutamise maksustamist puudutavad punktid 1.2 ja 1.2.1 ei sea riigile kohustust vastutada ettevõtte äririskide eest. Punktide idee on ikkagi see, et riik saaks maapõueressursside kasutamisest võimalikult suurt tulu ja võimalikult palju hüvesid (ei ole silmas peetud ainult ressursi- ja saastetasusid). Samas ei peaks maksustamine võimalikult suure tulu saamise eesmärgil maapõueressursside kasutajate tegevuse jätkusuutlikkust ohtu seadma. Täpsustame, et jätkusuutlikkus on seotud ainult riigitulu suuruse piiramisega. Leevendusmeetmete täitmise kohustus, saastetasud jms kehtivad sõltumatult. Sõnastust on korrigeeritud nende mõtete paremaks esiletoomiseks.</p>
17	Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)	<p>Strateegias ei selgitata, kuidas (mis vormis, kelle poolt) tehakse edasised otsused maapõue kasutamise teemal ning kui laiapõhjaline saab nendega seotud arutelu olema. Teeme ettepaneku sätestada strateegias selgelt, mis tasandi otsusega (muudatused seaduses, määrus, uuring vmt) kõik need küsimused on kavas lahendada, ning kuidas avalikkus saab selles osaleda. Miinimumina tuleks strateegias tuua välja üldpõhimõtte, et kõigi edasiste otsuste tegemine toimub avatult ning üldsus saab neis osaleda (varustusproгноoside puhul vähemalt tutvuda ning vajadusel kitsaskohtadele tähelepanu juhtida).</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Ettepanekus pakutud lähenemine ei ole kooskõlas poliitika põhialuste formaadiga, eeldaks liigse detailsuse sissetoomist ja piiraks seeläbi tulevikus arengudokumendi elluviimist. Näiteks dokumendis seatud põhimõtteid ja paljusid arengusuundi viiakse ellu läbi erineva taseme dokumentide ja protsesside, millele kehtivad erinevad nõuded ja mis hetkel ei ole kõik ka teada. Kõigi dokumentide ja protsesside esiletoomine poliitika põhialuste dokumendis ei ole mõeldav ega asjakohane. Kõigi dokumendi põhimõtete ja arengusuundade</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
			<p>ülevõtmisel madalama taseme arengudokumentidesse ja õigusaktidesse või muul moel rakendamisel arvestatakse vastava taseme dokumendile või protsessile kehtestatud nõudeid. Üldise avalikustamise nõue ei ole proportsionaalne, kuna ei pruugi olla kooskõlas teiste sama taseme otsuste tegemise nõuetega. Lühidalt on elluviimist käsitletud dokumendi seletuskirja jaotises "Maapõuepoliitika põhialuste elluviimine".</p>
18	<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus (31.01.2017 kiri nr 1-5/2174)</p>	<p>Sobimatu on strateegiadokumendi juurde kuuluv seletuskiri. See sisaldab väiteid, mis on lahti seletamata/tõendamata (nt et kaevandamistasud on tõusnud tasemele, mis on kohati põhjendamatud – lk 9, valdkonna maine tuleneb okupatsiooniperioodi ajaloolisest kogemusest – lk 14 jpm) või teemasid/lahendusi, mida nende vastuolulisuse tõttu ilmselt ei peetud sobivaks poliitikadokumendis kajastada (nt viide fosforiidile kui kõrge kaevandamisväärtusega maavarale, kontsessioonimenetluse sisseviimise otstarbekus (lk 9), Austraalia ja Kanada eeskujul cost-benefit analüüsi kasutamine (lk 10) jpm). Kuna eelnõu ja seletuskirjaga tutvumiseks jäeti väga vähe aega, ei ole olnud võimalik kogu seletuskirja läbi analüüsida, ent ilmselgelt ei tohiks seda sel kujul koos strateegiaga vastu võtta. Kuna seletuskiri jääb poliitikadokumendi lahtiseletavaks dokumendiks, ei tohi see sisaldada tõendamata või põhjendamata väiteid ega otsustusi, mis põhidokumendis puuduvad.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Me ei nõustu, et dokumendi seletuskiri on sobimatu. Vaatasime siiski üle viidatud kohad seletuskirjas ja muutsime sõnastust.</p>
19	<p>Eesti Planeerijate Ühing MTÜ (01.02.2017 kiri nr 003/2017)</p>	<p>Arengusuundade sõnastuses jääb pisut ebaselgeks kursiivis esitatud tekst, kuid ilmselt on tegemist tegevuse/mehhanismis kirjeldamisega, kuidas suunda ellu viiakse. Lk 4 punktis 8 on kajastatud ruumilise planeerimise ja maa-ala rekultiveerimisega seotud teemad. Kursiivis on kajastatud ainult viimasega seotud tegevused/mehhanismid. Seega teeme ettepaneku lisada ka</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Sissejuhatuse lõpus olnud olulisemate arengusuundade kokkuvõtte on selguse huvides ja teksti lihtsustamiseks eemaldatud, mistõttu ei saa täiendada ka punkti 8. Punkti 5 puhul on ruumilise planeerimise teemad alapunktis 5.3.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>ruumilise planeerimisega seotud tegevus/mehhanism, mis tagab maapõue ressursside kasutamise korralduse ning ruumiline planeerimise kooskõla. Praktikas on see eelkõige õigusaktide sisuline analüüs ja vastavusse viimine seatud suunisega.</p> <p>Analoogne probleem ilmneb ka ptk II „Valdkonna arendamise põhimõtted ja prioriteetsed arengusuunad“ osas 5, kus sissejuhatavas osas on ruumilist planeerimist näitena mainitud, kuid punktis 5.1 puudub vastav tegevus.</p>	
20	Eesti Planeerijate Ühing MTÜ (01.02.2017 kiri nr 003/2017)	<p>Punktis 5.1 seatakse eesmärgiks kompetentsi koondamine ühte riigiasutusse, kuid kindlasti peaks olema edaspidi tihedam side ka kohaliku tasandiga ja nende kaasamine otsustusprotsessi. Võimaliku konflikti „riik määras“ asemel oleks siis infovahetus ja sellest lähtuv mõlemale poolele positiivne tulemus nii kaevandamise kavandamise kui hilisema rekultiveerimise faasis. Kuigi maapõuepoliitika põhialuste seletuskirjas on viidatud nii vajadusele leevendada keskkonnahäiringuid kui tagada kohaliku omavalitsuse ja kogukonna kaasatus, siis maapõuepoliitika põhialustes on kohaliku omavalitsuse kaasamise aspekt nõrgalt käsitletud (eelkõige kaevandamise kavandamise etapis).</p>	Ettepanekuga on arvestatud.
21	Jõelähtme Vallavalitsus (02.02.2017 kiri nr 10-9/438)	<p>Strateegilise dokumendi „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ seletuskirja punktis 5.2.2. on räägitud sellest, et maaressursside kasutamist puudutavates olulistest küsimustes peaks lõplikke otsuseid langetama riik, mistõttu tuleks kohaliku omavalitsuse pädevust taandada siduva kooskõlastuse andmiselt maavarade kaevandamise lubade menetluses vaid arvamuse andmisele. Täna kehtiva maapõueseaduse kohaselt tuleb nii üldgeoloogiliste uurimistööde kui ka maavara kaevandamise lubade menetluses saada loa väljastamiseks kohaliku omavalitsuse kooskõlastus ilma milleta ei tohi luba välja anda. Arvamuse andmisel sellist siduvat iseloomu ei ole, mistõttu võetakse ära kohalikult omavalitsuselt viimane, tegelik kaasa rääkimise võimalus. Lisaks on seletuskirjas toodud põhjusteks</p>	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Eelnõule on lisatud punkt 5.1.3, mis rõhutab kohaliku omavalitsuse rolli olulisust. Täiendatud on ka seletuskirja punkti 5.2.2. Jääme siiski põhimõtte juurde, et maapõue kasutamist puudutavates olulistest küsimustes peab lõpliku otsuse tegemise õigus olema Vabariigi Valitsusel, mitte kohalikul omavalitsusel. See loogika kehtib põhimõtteliselt ka praegu.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>veel, et kohalik omavalitsus justkui kasutab täna kooskõlastuse kohustust kahjulikul viisil, pahatahtlikult keeldudes kooskõlastuse andmisest. Jõelähtme vallavalitsus ei nõustu seletuskirjas toodud selgitustega.</p>	
22	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	<p>Soovitame kaaluda, kas eesmärgi seadmisel on õige rõhutada, et uurimist ja kasutamist tehakse „suurimat väärtust looval moel“. Seda formuleeringut ei saa pidada realistlikuks, sest alati tuleb arvestada ka piirangutega. Seetõttu tuleks lisada tasakaalustavad sõnad, nt „võimalikult“ või „optimaalsel moel“. Teksti tagapoolses osas kõneldakse maavarade kasutamise ja keskkonnakaitse ning elanike huvide tasakaalu taotlemisest. See on parem käsitlusviis kui iga hinna eest „suurima kasu“ püüdmine.</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Visiooni sõnastus on dokumendi koostamiseks moodustatud töörühmas erinevate huvirühmade esindajate vahel kokku lepitud. Suurima väärtuse all ei peeta silmas ainult majanduslikku kasu, vaid ka teisi väärtusi, mis parasjagu asjasse puutuvad ja olulised on.</p>
23	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	<p>Riigi rolli käsitlemisel jmt kohas ilmneb arusaam, et valdkonna ees seisvate arendusülesannete täitmine ja koordineerimine tuleks „koondada ühte riigiasutusse“. Samuti on juttu kompetentsikeskuse loomisest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi süsteemis. Põhialuste aspektis võivad need olla asjakohased suunad, kuid nende kontekst jääb Põhialuste raames ebaselgeks ning ilmneb alles seletuskirjast. Kuivõrd riikliku geoloogiateenistuse puudumine Eestis on valdkonna arendamise huvide vaatekohast kardinaalne probleem, siis peame õigeks tuua selle käsitlemine põhiteksti. See muudatus võimaldaks kogu käsitlust muuta palju konkreetsemaks.</p> <p>Kuivõrd eelnõu temaatika kuulub kahe ministeeriumi haldusalasse, siis oleks kohane, kui eelnõu formuleeriks nii mõlema ministeeriumi ülesanded valdkonna arendamisel kui ka nende koostöö alused. Kuidas nimetada vastavat riigiasutust eesti keeles („teenistus“ pole just parim nimetus), on mõtlemise koht. Otsus tuleks teha enne Põhialuste jõustamist ning vältides</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Detailsem sõnastus ei läheks kokku poliitika põhialuste formaadi ja pika ajaperspektiiviga, mille jooksul detailides (asutuse nimetus, ülesannete jaotus jne) tuleb suure tõenäosusega muudatusi. Taustal on geoloogiateenistuse moodustamise protsess käivitatud ja ka ülesannete jaotus ministeeriumite vahel on selgelt kokku lepitud.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		terminoloogilist segadust. Meil on näiteks Eesti Teadusagentuur ning praegu toimib Eesti Geoloogiakeskus.	
24	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	Eesti Teaduste Akadeemia varasemast kogemusest (nt Nabala maardla probleemistiku arutamisel) on selgunud, et paljudel puhkudel mängib maapõuega seotud konfliktides keskset rolli otsutajate kompetentsi puudulikkus ja eriti vajakajäämised problemaatikast ja võimalikest alternatiividest (või nende puudumisest) teavitamisel. Põhjalustes on neid aspekte piisavalt käsitletud. Seetõttu peame kindlasti vajalikuks p. 4 sissejuhatuse lause „Maapõue valdkonnas sisuline kaasaraäkimine eeldab vähemalt mõningal määral erialaste teadmiste omamist“ korrigeerimist. Sõnastatud kujul on tegemist täiesti väärade signaaliga, mis on selges mõttelises vastuolus p. 3 jm esitatud materjaliga. Teeme ettepaneku sõnastada see lause järgmiselt: „eeldab korralikul tasemel erialaseid teadmisi“. Ilma selle ääretult keeruka valdkonnaga tegelevate töötajate ja otsustajate adekvaatse pädevuseta oleme endiselt silmitsi tõsise riskiga teha ebakompetentseid otsuseid.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Eelnõu sõnastuses olid samas lauses koos otsustajad ja kodanikud. Kõigilt inimestelt ei saa eeldada korralikul tasemel erialaseid teadmisi. Muutsime sõnastuse üldisemaks. Otsustajatel peavad olema enda rolli täitmiseks piisavad erialased teadmised.
25	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	Peamine arengusuund 1 on sõnastatud vastuoluliselt. Peame õigeks vajadust saavutada „optimaalne tasakaal alus- ning rakendusuuringute vahel“, kuid formuleeringust „maapõue rakendusuuringute ja teadus-arendustöö kava“ tuleks välja jätta sõna „rakendusuuringute“, mis siinkoha kogu arengusuuna tasakaalu põhjalikult rikub.	Ettepanekuga on arvestatud.
26	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	Ka mõned muud terminid ja sõnastused on tekstis kahtlased või küsimusi tekitavad. Näiteks üsna alguses märgitakse, et maavarade kasutamisega võib kaasneda „oluline keskkonnanahäiring“. Dokumendis pole aga selgitust, mis on „oluline“. Kui see kategooria on määratlemata, on raske ka meetmeid valida. Analoogilised küsimused tekivad ka paljudel muudel puhkudel, sh siis, kui kõne all on „kaalutlemine“ maavarade kasutamise ja keskkonnakaitse	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Muutsime natuke sõnastust. Keskkonnanahäiringu välja toomine oli vajalik selgitamiseks seda, et maapõue kasutamisel tuleb enamasti arvestada keskkonnamõjudega ja otsida nende vältimise/leevendamise võimalusi, sh maapõue kasutamise välistamine. Tasakaalu otsimine erinevate huvide vahel on üks selle

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>konfliktide lahendamiseks. Senises praktikas on valdav olnud mõneti kergekäeline keskkonnakaitse prioriteet, mille vaidlustas Riigikohus juba mõned aastad tagasi. Vaadeldav eelnõu on selgelt „kaalutlemise“ poolt. Meie arvates on see õige suund, mis vajab aga ulatuslikku kogemust ja selget reeglistikku. Deklaratsioonidest üksi sellistes olulistes ja võimalike ulatuslike keskkonnamõjudega tegevuste juures ei piisa.</p>	<p>dokumendi olulisemaid põhimõtteid. Väga kitsalt erinevate olukordade lahendusi siin pakkuda ei saa, aga dokumendi jõustumise järgselt tuleb need järk-järgult välja töötada.</p>
27	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	<p>Sissejuhatuse alguses on ka pikk loetelu (10 dokumenti) seadusaktidest, millega on „kooskõlas“ arvestatav eelnõu. Meie arvates on see kooskõla väga üldine või ebaselge (ka seletuskirjast jääb sama mulje). Seetõttu peaks kontrollima vajadust täpsemalt kommenteerida vastavaid aspekte (nt lisade tasemel).</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Dokumendi sissejuhatusest on eemaldatud dokumentide loetelu, millega maapõue poliitika põhialused kooskõlas on. Selle lõigu sõnastus ei olnud õnnestunud selles mõttes, et paljud loetelus olevad dokumendid olid madalama taseme arengudokumentid võrreldes poliitika põhialustega. Maapõuepoliitika põhialustega seotud dokumentide loetelu on viidud täies mahus seletuskirja. Dokumentide seoste täpsem kirjeldamine ei ole põhjendatud.</p>
28	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	<p>Sissejuhatus lõpeb peamiste arengusuundade (9) pika loeteluga, mis tegelikult võtab lühidalt kokku kogu eelnõu sisu. Meie arvates see loetelu on üsna ammendav ja nende suundade seadustamine oleks tõsine samm valdkonna progressi teel. Järgnevates peatükkides on arengusuunad vastava skeemi kohaselt põhjalikult lahti kirjutatud. See on normaalne, kuid skeemist tulenevalt on tekstis palju kordusi (samuti seletuskirjas) ning lugeja muutub rahutuks. Tekib küsimus, kas valitud skeem on optimaalne. Soovitame kaaluda lühemat ja sirgemat ning otsesemat käsitusviisi.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud. Sissejuhatuse lõpus olnud lühikokkuvõtte dokumendi olulisematest arengusuundadest on eemaldatud.</p>
29	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	<p>Sissejuhatus esitab nõ kriitiliste varude diagrammi. Kahtleme, kas selle koht on Põhialustes. Pigem võiks see olla seletuskirjas ja selgemalt allkirjastatud ning täpsemalt kommenteeritud.</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Leiame, et joonis sobib siiski illustreeriva taustainfona põhiteksti ja joonise sisu on piisavalt selge.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
30	Eesti Teaduste Akadeemia (30.01.2017 kiri nr. 1.11-38)	Esitatud maavarade kaart on suures osas praktiliselt loetamatu ning ilmselt puudutab vaid ühel või teisel moel täpsemalt uuritud ja/või arvele võetud maavarasid. Kui tahetakse näidata maavarade esinemispiirkondi Eestis, siis peaks lubjakivi esinemise alaks olema kogu Põhja-Eesti. Ka turvas esindab vaid osa soid, seejuures mõned neist on kaitsealad nagu Nätsi-Võlla, Kesu jt rabad; samas Soomaa rabasid ei ole märgitud. Pole selge, kuidas rikastab spetsialistidele mõeldud dokumenti dekoratiivne illustratsioon lk. 3.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Kaardil on keskkonnaregistris arvel olevad maardlad, millele on lisatud rauamaagi ja graptoliitargilliidi teadaolevad levialad. Täpsustame kaardi selgitust, kuid leiame, et illustratiivsena täidab see oma eesmärgi. Lk 3 pildid säilitame, kuna dokument ei ole ainult spetsialistidele, vaid ka laiemale avalikkusele suunatud.
31	Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit (02.02.2017 e-kiri)	Püüaks mõistetes selgusele jõuda - mis on strateegia, mis poliitika: Vikipeedia: Strateegia on kaugeima eesmärgi saavutamiseks koostatud tegevuskava (ÕS 2006). Strateegia on suur pilt. Strateegia erineb taktikast, mis on konkreetne plaan mingi tegevuse läbi viimiseks. Vikipeedia: Poliitika on protsess, mille käigus erinevate sotsiaalsete subjektide sihikindla tegevuse tulemusena jõutakse otsusteni (poliitiliste otsusteni), mis määravad neist subjektidest koosnevas sotsiaalses grupis või gruppidevahelistes suhetes kehtivad reeglid. Aga algas ju maapõue kestliku kasutamise seaduse seaduse üleskutsega koostada maapõue strateegia. Vabariigi Valitsus kiitis heaks maapõue poliitika põhialuste koostamise - st. eelnõu, mille talle heakskiitmiseks esitati. Strateegia ja poliitika on erinevad mõisted. Poliitikale lisandus laiendus - "põhialused". Ettepanek: Miks nii otsustati, tuleks sissejuhatuses kirjeldada ja anda ülevaade ka järgmistest sammudest.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. See, et dokument koostatakse poliitika põhialuste formaadis, otsustati ära juba dokumendi koostamise ettepanekus ja seal seda ka põhjendati. Selle kordamine dokumendi enda seletuskirjas ei ole vajalik. Sellest tulenevalt ei oma tegelikult sisulist tähtsust see, et ka dokumendi pealkiri on hiljem viidud paremini vastavusse formaadiga. Dokumendi elluviimise kirjeldus on dokumendi seletuskirjas eraldi jaotis.
32	Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit (02.02.2017 e-kiri)	Sissejuhatuses oleks kena viidata ka EL Keskkonnapoliitikale ja maapõuepoliitika koostamisel võtta sellest "snitti".	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Sissejuhatusest on eemaldatud viide seotud dokumentidele ja viidud täies mahus seletuskirja. Märkisime seletuskirjas ära ka

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
			ELi keskkonnapoliitika.
33	Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit (02.02.2017 e-kiri)	Sissejuhatuses seostatud arengudokumendis on 2020 ... 2030 aastani s.t järgmine kava võib praegusest erineda. Antud poliitikat kujundatakse 2050 aastani s.t et aluseks ei saa olla vaid kavad 2020 ... 2030 aastani.	Ettepanekuga on arvestatud. Sissejuhatuses on viide eemaldatud. Seletuskirjas on toodud seotud dokumendid.
34	Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit (02.02.2017 e-kiri)	2.3.2 mõte õige, aga arvestades, et kvaliteetseim põlevkivivaru on ammendatud ja edaspidi selle kvaliteet pidevalt langeb (väiksem kütvus, väljamisel suurem pae osakaal), ei ole põlevkivi puhul seda võimalik täita. Põlevkivi kaevandamise kaasproduktile paekivile (aherainele) on suuremat kasutusvõimalust (jäätmetekke vähendamist) otsitud juba aastaid. Küsitav on poliitikasse (põlevkivi kaevandamise vaatenurgast) juba algselt punktide kirjutamise mõttekus, teades, et seda on võimatu täita.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Nimetatud arengusuuna juures ei ole viidatud ühelegi konkreetsele ressursile. Üldise põhimõttena on see kindlasti õige. Ka kitsalt põlevkivi puhul on lähenemine rakendatav, arvestades seejuures tooraine muutumist. St ressursitootlikkuse suurenemist saab vaadata samade tooraine omaduste juures.
35	Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit (02.02.2017 e-kiri)	3.1.4 - juba praegu teostatakse põhiosa rakendusuringuid erakapitali poolt. Sellisel kujul on lause poliitikas eksitav.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Muutsime natuke sõnastust. Mõte oli see, et kui riik võtab initsiatiivi maapõuealaste uuringute korraldamisel, siis teatud uuringute korraldamisse peaks ka tulevikus panustatama tulemusel huvitatud isikute erakapitali.
36	Sotsiaalministeerium (09.02.2017 kiri nr 1.2-3/289-2)	Palume täiendada „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ eesmärgi sõnastust selliselt, et see viitaks ka inimeste tervise kaitse olulisusele ehk sõnastada eesmärk järgmiselt: „Eesti pikaajaline eesmärk maapõue valdkonnas on tagada maapõueressursside teaduspõhine, keskkonnahoidlik, inimeste tervist säilitav ning majanduskasvu edendamisele suunatud haldamine ning kasutus, suurendades ressursi tõhusust ning vähendades sõltuvust toorainest“.	Ettepanekuga on arvestatud.
37	Sotsiaalministeerium (09.02.2017 kiri nr 1.2-3/289-2)	Peatükis II „2. Keskkonnamõjud ja tõhusus“ (lk 7) on toodud, et: „Maapõueressurssi tuleb kasutada tõhusalt, välistades ülemäärase ja raiskava kasutuse, mistõttu on tark püüda teha	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		olemasolevast ressursist koguse ühiku kohta võimalikult palju ja kõrge lisandväärtusega tooteid. Samas tuleb minimeerida jäätmete ja maksimeerida tekkinud jäätmete taaskasutamine.“. Lähtudes eeltoodust on sõnastatud maapõue kasutamise keskkonnamõjude ja kasutamise tõhususega seotud poliitikasuunised. Teeme tervisekaitsest lähtuvalt ettepaneku täiendada sõnastust, lisades: „Maapõueressursse tuleb kasutada nii, et nende kasutamine ei ohusta inimeste tervist ega halvenda (püsivalt) heaolu.“.	
38	Sotsiaalministeerium (09.02.2017 kiri nr 1.2-3/289-2)	Peatükis II „5. Maapõue kasutuse korraldus“ (lk 12) on toodud, et: „Maapõueressursside kasutamine on suunatud riigi majanduskasvu edendamisele, seejuures kompenseeritakse mõjud keskkonnale ja tagatakse hüved tegevusest otseselt mõjutatud isikutele ning kohalikele omavalitsustele.“. Teeme ettepaneku jätta välja sõna „otsene“. Mõju avaldub laiemalt kui ainult kaevanduse lähedal elavatele inimestele, näiteks õhusaaste ja põhjavee reostuse kaudu võivad olla mõjutatud ka teiste piirkondade elanikud.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Maapõueressursside kasutamisest kaudselt mõjutatud isikutele otsese hüvede suunamine ei ole mõistlikult realiseeritav ega asjakohane. Kaudselt mõjutatud isikud saavad siiski hüvesid läbi selle, et riigil on rohkem vahendeid, mille arvel pakkuda avalikke teenuseid ja parendada keskkonnaseisundit.
39	Sotsiaalministeerium (09.02.2017 kiri nr 1.2-3/289-2)	Teeme ettepaneku täiendada maapõuepoliitika põhialustega seotud olulisemate strateegiliste dokumentide nimekirja (seletuskiri lk 3), lisades „Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020“ (RTA). Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 seab eesmärgid tervise valdkonna vertikaalsetele arengukavadele ja strateegiatele, koondab need ühtseks tervikuks ning ühendab juba toimivaid või loomisel olevaid strateegilisi dokumente teistest valdkondadest. Arengukavas on esile tõstetud põlevkivil põhinevat elektri ja soojuse tootmist ning keemiatööstust, mis samal ajal majandusliku olulisusega on ka terviseriskiks Kirde-Eesti piirkonnas. Ühine eesmärk põlevkivi arengukavaga on põlevkivi kaevandamisest ja kasutamisest mõjutatud inimese tervise jätkuv parandamine.	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
40	Sotsiaalministeerium (09.02.2017 kiri nr 1.2-3/289-2)	Teeme ettepaneku täiendada seletuskirja punkti 5.1.2, lisades, et epidemioloogiliste uuringutega tuleks uurida ka seda, kuidas vältida ohtu inimese tervisele.	Ettepanekuga on arvestatud. Punkt 5.1.2 puudutab geoloogiateenistuse moodustamist, mistõttu seda punkti me ettepaneku alusel ei täiendanud. Lisasime soovitud mõtte punkti 1.1 alapunkti.
41	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Eelnõus tekitab segadust, kas riigi poolt seatud peamised arengusuunad on sõnastatud lk 3-4 punktides või dokumendi II peatükis esitatud valdkondades. Punktide sisu ei ühildu omavahel, nt on lk 4 esitatud punktides riigitulust räägitud punktis 7, kuid peatükis II käsitletakse riigitulu küsimusi esimese prioriteedi all.	Ettepanekuga on arvestatud. Sissejuhatuse lõpus oli lühikokkuvõtte dokumendi peamistest arengusuundadest, mis tõepoolest ei läinud täielikult kokku dokumendi ülesehitusega. Teksti lühendamiseks ja selguse suurendamiseks eemaldasime selle kokkuvõtte.
42	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Lk 3 esitatud Arengusuuna nr 1 sõnastust tuleks täiendada nii, et eesmärgiks pole mitte ainult maapõue ja seal leiduvate loodusvarade, vaid ka nende loodusvarade kasutamise kaasnivate sotsiaalsete ja keskkonnamõjude uurimine. Vaid maavarade uurimine ei taga võimalust teha majanduslikult, sotsiaalselt ning keskkonnamõjuliselt kaalutletud otsuseid. Sama tähelepanek kehtib ka arengusuuna nr 2 kohta.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Sissejuhatuse lõpus olnud lühikokkuvõtte dokumendi peamistest arengusuundadest eemaldati teksti lühendamiseks ja selguse suurendamiseks, mistõttu ei saa sellesse soovitud täiendust teha.
43	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Lk 4 esitatud arengusuuna nr 5 esimese lause sõnastusest võib jääda mulje, et riik küll hindab keskkonna- ja sotsiaalpoliitilisi eesmärke, kuid neile vaatamata on töötlemise väärtusahelat pikendavate ja majanduse panustavate ressursside kasutuselevõtt igal juhul riigi poolt soositud. Teeme ettepaneku sõnastada lause pärast koma ümber järgmiselt: „juhul, kui see on kooskõlas ka keskkonna- ja sotsiaalpoliitiliste eesmärkidega.“.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Sissejuhatuse lõpus olnud lühikokkuvõtte dokumendi peamistest arengusuundadest eemaldati teksti lühendamiseks ja selguse suurendamiseks, mistõttu ei saa sellesse soovitud täiendust teha.
44	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Lk 4 esitatud arengusuuna nr 7 sõnastusest peaks selgelt välja tulema, et maapõue kasutamise õiglase riigitulu kehtestamisel tuleb arvestada nii keskkonna kui ka majanduslike aspektidega ning juhul, kui väliskulud on liiga kõrged, ei pea riik sellist kaevandustegevust lubama. Teeme ettepaneku sõnastada lause esimene pool järgmiselt: „Riik saab maapõue ressursside kasutamisest õiglast tulu, tagades seejuures nii projektide	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Sissejuhatuse lõpus olnud lühikokkuvõtte dokumendi peamistest arengusuundadest eemaldati teksti lühendamiseks ja selguse suurendamiseks, mistõttu ei saa sellesse soovitud täiendust teha. Punkte 1.2 ja 1.2.1 on täiendatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		keskkonkaitselise kui ka majandusliku jätkusuutlikkuse.“ Samast põhjendusest lähtuvalt soovime täpsustada ka lk 6 punktides 1.2 ning 1.2.1 olevat teksti tuues selgelt välja, et jätkusuutlikkuse all ei peeta silmas mitte ainult tegevuste majanduslikku, vaid ka keskkonnaalast jätkusuutlikkust.	
45	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Lk 7 punktis 1.3.2 on ilmselt silmas peetud, et riigitulu suunatakse hüvedena isikutele, kes on tegevusest otseselt negatiivselt mõjutatud. Soovitame sellest lähtuvalt sõnastust täpsustada.	Ettepanekuga on arvestatud.
46	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Riigil peab säilima ka võimalus liigsete negatiivsete mõjude korral kaevandamist mitte lubada. Sellest tulenevalt soovime täpsustada lk 7 punkti 2.1.4 lõppu selliselt, et ühiskondlikku aktsepteeritavust ning keskkonnamõjusid arvestatakse nii tegevuste lubamisel kui ka mittelubamisel.	Ettepanekuga on arvestatud.
47	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Lk 10 p 5 teise lõigu kolmandas lauses on esitatud arengusuund muuta looduskaitse piirangud maapõue kasutuse osas paindlikuks. Juhime tähelepanu, et lähtuvalt Euroopa Liidu õigusest ning Euroopa Kohtu korduvatest tõlgendustest saab ja peab Euroopa Liidu tähtsusega kaitsealadel (s.t. valdaval osal Eestis kaitstavatest aladest) tegevuste lubamisel arvesse võtta ainult looduskaitse eesmärgidele negatiivset mõju ei tohi seda lubada ka juhul, kui tegevuse elluviimisel oleks positiivne sotsiaalne või majanduslik mõju. Sellest tulenevalt tuleks lausest kustutada viide looduskaitse piirangute paindlikumaks muutmisele. Looduskaitsealadel võib tegevusi lubada vaid juhul, kui negatiivne mõju kaitse-eesmärgile on välistatud. See tähendab, et teatud juhtudel võib vajalik olla väga põhjalike uuringute tegemine välistamiseks negatiivseid mõjusid.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Tekstis otsest viidet Euroopa Liidu tähtsusega kaitsealadele ei ole. Looduskaitse piirang on näiteks ka kaldapiirangu vöönd, mille puhul on paindlikkus täiesti mõeldav. Kaitse-eeskirjade koostamisel võiks ka paindlikkust silmas pidada, kui see kaitse eesmärgiga tugevalt vastuollu ei lähe. Seletuskirja on täiendatud.
48	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Lk 11 p 5.1.1. rõhutatakse vajadust täiendada majandusarengu ja sotsiaalseid valdkondlikke kompetentse otsuste tegemisest.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Punkti 5.1.1 sõnastust on täiendatud eelnõus ja seletuskirjas. Punkt

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>Seletuskirja kohaselt on keskkonnamõtjudele antud siiani liiga suur osakaal. Seletuskirjas pole välja toodud, millel selline hinnang põhineb. Majanduslik kompetents on alati ja väga selgelt esindatud kaevandamist alustada sooviva arendaja poolt, seevastu keskkonna- ning sotsiaalsed huvid on protsessis seni olnud alaesindatud. Riigikontroll on seda oma kaevandamist ning maavarade kasutamist käsitlevates auditites korduvalt välja toonud. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku kustutada punkti 5.1.1. teine lause.</p>	<p>5.1.1 on siiski asjakohane, kuna suunab tegema tasakaalustatud otsuseid ja arvestama erinevaid huve. Punkti teine lause on viidud seletuskirja, et vältida selle kiiret aegumist põhitekstis. Suund, et maapõue valdkonna juhtimises täiendatakse majandusarengu ja sotsiaalseid valdkondlikke kompetentse ning suurendatakse nende huvide esindatust valdkondlike otsuste tegemises, lähtub olukorrast, kus need huvid ei ole olnud selgelt esindatud ja nende huvide väljendaja määratud. Täpsustame, et silmas on peetud just riigi majanduslikke ja sotsiaalseid huve, mitte eraettevõtete huve. Selles osas täiendasime sõnastust. Enamikes maapõueressursside kasutamise menetlustes on selgelt paigas olnud Keskkonnaministeeriumi roll ja enamasti ka kohaliku omavalitsuse roll, kuid teiste huvide esindatus on olnud ebamäärasem. Soovime, et asjassepuutuvatel ministeeriumitel oleks selge roll, kompetents ja ressurss maapõue küsimustes kaasa rääkimiseks.</p>
49	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	<p>Soovitame eelnõus selgemini välja tuua vajaduse arvestada ka põhjavee kui olulise maapõueressurssiga, millest lähtuvalt võib teatud juhtudel kaevandamist ka piirata või mitte lubada. Põhjavesi on joogi- ja olmevee allikana paljudes kohtades olulisem maapõue ressurss kui kaevandatav maavara.</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Põhjaveest käsitletakse dokumendis ressursina ja maapõueressurssidele määratud arengusuunad kehtivad ka põhjaveele. Põhjaveest on silmas peetud ka keskkonnamõtjude vältimise ja leevendamise kontekstis. Lähivalt on eelnõus püütud vältida konkreetsete ressursside esiletoomist, mis tulemusena muudaks eelnõu liigselt detailseks ja mahukaks.</p>
50	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	<p>Eelnõu seletuskirja kohaselt ei peetud vajalikuks maapõuepoliitika põhialuste puhul läbi viia keskkonnamõtjude strateegilist hindamist. Sellele vaatamata peaksid eelnõuga kaasnevad mõjud olema läbi mõeldud ning seletuskirjas kirjeldatud, praegune seletuskiri neid välja ei too. Juhime</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Erinevalt kliimapolitiitika põhialustest puuduvad maapõuepoliitika põhialustes täielikult kvantitatiivsed eesmärgid. Dokumendi formaat otseselt sellist mõju hindamist ei eelda ja üldistusastmest tulenevalt ei pea</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		tähelepanu, et näiteks kliimapoliitika põhialuste seletuskiri sisaldab peatükki „Kliimapoliitika põhialustega kaasnevad mõjud“.	me seda ka otstarbekaks. Kõik dokumendi põhimõtted ja arengusuunad panustavad visiooni ja üleriigilise eesmärgi elluviimisesse. Seletuskirjas on iga arengusuuna ja põhimõtte juures üldine selgitus selle sisu ja vajaduse kohta.
51	Riigikontroll (2.02.2017 kiri nr 6-2/17/2-2)	Eelnõu seletuskiri sisaldab mitmeid vaieldavaid väiteid, mis ei toetu uuringutele ega analüüsidele. Kuna eelnõu seletuskiri on ka edaspidi oluline tõlgendusabi põhialuste dokumendis esitatud arengusuundade selgitamisel soovitame kustutada viited väidetele, mille kohta eelnõu koostajatel ei ole uuringutest või analüüsist pärinevaid tõendeid. Sellisteks väideteks on nt seletuskirja p 1.2.1 esitatud väide, et mitmed kaevandamisõiguste tasud on tõusnud tasemeni, mis on põhjendamatud; p 2.1.2 esitatud väide, et maapõueressursside majandusliku kasutamise korraldamisel on siiani olnud majandusarengu teemad vähese kaaluga (sarnane viide on ka p 5.1.1.); p 4.2 esitatud väide, et valdkonna maine puhul on probleemiks töeliskonna etniline koosseis, mis tingib piirkonna elanikkonna huvide riikliku mitte tugeva esindatuse ning eesti rahvuse võõrdumise maavarade kasutamisest.	Ettepanekuga on arvestatud.
52	Eesti Taastuenergia Koda (03.02.2017 kiri)	Strateegia seletuskirjas on ära toodud, et Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2015-2019 on keskkonnaministrile seatud ülesandeks välja töötada Eesti taastumatute maavarade kasutuselevõtu pikaajaline strateegia. Et tegu on taastumatute maavarade planeerimisega, on oluline, et strateegias oleks ära toodud ka potentsiaalsete alternatiivsete meetodite kasutamise meede (nt põlevkivist sõltuvuse vähendamine taastuenergiaallikate kasutuselevõttuga) samaväärse väljundi saamiseks. Peatükis “Keskkonnamõjud ja tõhusus” p 2.1.5 tuleks täiendada: “Maapõue kasutuse soovimatute mõjude vähendamiseks soodustab riik maapõue kasutuse uute keskkonnasäästlike ja innovaatiliste või alternatiivsete	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		samaväärset tulemust andvate rohetehnoloogiate väljatöötamist ning seonduva parima praktika arendamist ja aitab kaasa selle levitamisele.”	
53	Eesti Taastuvenergia Koda (03.02.2017 kiri)	Strateegias tuleks selgelt väljendada, milliste meetmetega kavatsetakse, vastavalt maapõue strateegia eelnõu pikaajalisele eesmärgile, suurendada ressursitõhusust ning lisandväärtust ja vähendada sõltuvust taastumatutest loodusvaradest. Meie ettepanek on läbi riigi otsustava sekkumise vähendada põlevkivi kaevandamise mahtusid, investeeringuid ja uute kaevanduste avamist ning suunata investeeringud energiabilansi jätkusuutlikuks säilitamiseks rohemajanduse sektorisse, suurendades seeläbi ka oluliselt majanduse lisandväärtuse loomist.	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Poliitika põhialused on kõrgeima taseme arengudokument ja selle sisu ei saa väga detailne olla. Suuremas osas on kõiki ettepaneku teemasid käsitletud eelnõu punktis 2.</p> <p>Ettepanekut vähendada põlevkivi kaevandamise mahtusid, investeeringuid ja uute kaevanduste avamist ning suunata investeeringud rohemajanduse sektorisse, me ei toeta. Esiteks ei ole otstarbekas keelata tegevust, kui see vastab nõuetele. Kui tegevust ei ole enam võimalik nõuetele vastavalt läbi viia, siis tuleb tegevust oluliselt muuta või tegevus lõpetada. Põlevkivitööstuse puhul ei ole võimalik praegu öelda, et sellel ei ole mingit tulevikku. Tehnoloogia areng ja alternatiivsed kasutusvalad võivad teoreetiliselt võimaldada põlevkivi kasutada veel pika aja jooksul.</p> <p>Teiseks ei tee põlevkivi tööstusesse peamisi investeeringuid riik, vaid eraettevõtted. Konkreetselt nende investeeringute keelamine või mujale suunamine ei ole realistlik eesmärk. Lisaks ei ole rohemajanduse investeeringud otseses sõltuvuses põlevkivitööstusest ja nende suurendamine on võimalik sõltumatult.</p>
54	Eesti Taastuvenergia Koda (03.02.2017 kiri)	Strateegia seletuskirjas (lk 7) on kategoriseeritud põlevkivist toodetud elekter ja põlevkiviõli “tiheda konkurentsituatsiooniga ressursside” alla. See ei ole asjakohane – eksitav ning põhjendamatu on põlevkivi toodete klassifitseerimine ressurssidena. Meie ettepanek on kategoriseerida põlevkivi kui ressurss “kõrge majandamispotentsiaaliga maapõueressursside” alla ning	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		(lähtudes p 2.1.2 “Kõrge majanduspotentsiaaliga Eesti maapõueressursside majandusliku kasutuselevõtmise projektide hindamiseks sobib rakendada tasuvusanalüüsi (cost-benefit analysis) meetodit...”) teostada vastava ressursi kasutamiseks tasuvusanalüüsi.	
55	Eesti Taastuvenergia Koda (03.02.2017 kiri)	Lähtudes põlevkivi ressursi kaevandamise ja kasutamisega seotud keskkonnanäringute ulatuslikust amplituudist, on oluline pöhidokumendi maapõue kasutuse korralduse (p 5) peatükis rõhutada tegevuslubade andmise heakskiidu olulisust kohalikest elanikest. St kustutada lausest “...,tegevuslubade andmise protsess peab olema võimalikult selge ja selle käigus tuleb püüda saada kohalike elanike heakskiit kavandatavale tegevusele jne” sõna “püüda” (lk 10). Praegusel kujul lause sõnastus ei seo tegevuslubade hankijaid kohalike elanike huvidega ning on eksitava sisuga.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Me ei nõustu, et kohalike elanike huvidega ei ole arvestatud ja see punkt kuidagi segadust tekitab. Eelnõus on mitmeid punkte, mis on mõeldud kohalike elanike heaolu parendamiseks. Nt 1.3.2, 2.1.3, 2.2.4. Täiendavalt on lisatud punkt 5.1.3, mis rõhutab kohalike omavalitsuste olulisust otsustusprotsessis. Konkreetselt punkti eesmärk on just suurendada arendajate ja kohalike elanike omavahelist suhtlust ning sead eesmärgiks heakskiidu saavutamise, mis eeldab senisest suuremat kohalike elanikega arvestamist. Samas on selge, et ka parima tahtmise juures ei ole võimalik kõigi elanike heakskiitu mistahes tegevusele saavutada, mistõttu see ei ole seatud siduvaks tingimuseks.
56	Eesti Taastuvenergia Koda (03.02.2017 kiri)	Vastavalt Konkurentsiameti poolt 2013 a. koostatud „Põlevkivisektori konkurentsiolekorra Analüüs“ tuleb põlevkivisektoris kõik uued kaeveldused väljastada läbipaistva enampakkumise teel, kehtivas maapõueseaduse sisalduvad eelised hetkel kaevandamislube juba omavatele ettevõtjatele tuleks kaotada ja täna Eesti Energia põlevkivikaevandustes kaevandatav kivi aga tuleks panna enampakkumisele. Arusaamatu on, miks müüb riik põlevkivi teistel alustel kui metsa, maad või kinnisvara. Kõikides teistes sektorites kehtivad enampakkumise reeglid, ent põlevkivisektoris mitte. On taunimisväärne, et riik selliseid eeliseid üksikutele äriettevõtetele pakub ja seda meie kõigi raha eest. Lisaks tuleb tagada meetmed	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Arengudokumendis ei ole detailselt põlevkivi kasutamise lubamise kohta arengusuundi seatud. Siiski on olemas üldine punkt 1.2.1, mille kohaselt tagamaks riigile maapõueressursside kasutamisest maksimaalse kasu, võtab riik kasutusele ressurside uurimise ja kasutamise lubamise ning riigitulude võtmise mehhanismid, mis arvestavad tegevuste eripärade ja võimaldavad nendest võimalikult suures ulatuses riigile hüvesid saada, seadmata põhjendamatult ohtu tegevuste jätkusuutlikkust. Seletuskirja kohaselt kaalutakse nt valitud maavarade puhul

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		(kindlustus, tagatisfond) juhul kui kaevandaja pankrotistub, selleks et ala korrastada, samuti luua meetmed riigipoolseks kaevandusalade suunamiseks.	<p>kontsessioonilepingu kasutamist.</p> <p>Juhime ka tähelepanu, et riik ei müü põlevkivivaru, vaid annab kaevandamisõiguse. St võrdlus maa ja kinnisvara müügiga ei ole päris kohane. Lisaks on ka praegu maapõueseaduses põhimõtteliselt olemas sätted, mille kohaselt mitme kattuva taotluse puhul korraldatakse enampakkumine, tõsi mõningate eranditega.</p> <p>Kaevandatud maa korrastamise tagamist ja paremat korraldust suunavad saavutama dokumendi punkti 2.2 alapunktid. Konkreetselt korrastamise tagamist puudutab punkt 2.2.3.</p> <p>Kaevandusalade suunamist käsitleb dokumendi punkt 5.3, koos alapunktidega.</p>
57	Eesti Taastuvenergia Koda (03.02.2017 kiri)	Leiame, et nii nagu muudes valdkondades, peab ka maapõue kasutuse maksustamisel lähtuma "saastaja maksab" põhimõttest, ilma seejuures üksikutele ettevõtetele ja sektoritele või omandivormile erandeid tegemata. Eeltoodud põhjustel leiame, et arengukavast tuleb eemaldada viide, nagu tuleks välismõjude hüvitamise ulatuse määramisel lähtuda mingitest muudest teguritest kui tekitatud kahjust (p 1.3.3., alates sõnadest "... arvestades välismõjude...").	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Sõnastust on täpsustatud. Negatiivsete välismõjude täies mahus rahaline kompenseerimine ei ole reaalne ega mõistlik eesmärk. Välismõjud on väga lai mõiste, mis ei sisalda endas sugugi ainult looduskeskkonnale ja inimeste tervisele avalduvaid mõjusid. Rahalise kompensatsiooni suuruse määramisel tuleb arvesse võtta inimestele, majandusele ning looduskeskkonnale avalduvat tegelikku tervikmõju, olemasoleva info usaldusväarsust ja kompenseerimise otstarbekust. Nt on negatiivne välismõju ka kinnisvara hinna võimalik langemine karjääri naabruses, mille rahaline hüvitamine ei ole levinud praktika. Pealegi võib hinnalangus olla ajutine ja kaevandamise lõpetamisel järve tekkimine võib hoopiski kinnisvara hinda tõsta. On mitmeid mõjusid, mille hindamine ei ole kvantitatiivselt võimalik ja nendele rahalise väärtuse

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
			määramine on raskesti põhjendatav. Seega negatiivsete välismõjude täies mahus rahaline kompenseerimine ei ole otstarbekas, kuid tõendatud ja põhjendatud ulatuses peavad keskkonnakasutajad siiski seda tegema. Täpse ulatuse määravad valdkonna eest vastutavad ministeeriumid, kasutades selleks tunnustatud meetodikaid.
58	Konkurentsiamet (03.02.2017 kiri nr 5-4/2017-036-2)	Põhialustes on rõhutatud, et maapõueressursside kasutamine peab olema tõhus, säästlik, innovatiivne ja võimalikult suure lisandväärtusega. Nende eesmärkide saavutamisele aitab kaasa läbipaistev turukorraldus ja tõhusa konkurentsikeskkonna loomine. Käesoleval ajal on aga näiteks põlevkivisektoris konkurents takistatud, sest ligipääs ressursile on jagatud võrdlemisi jäigalt nelja ettevõtja vahel. Eeltoodud silmas pidades peame soovitavaks kaaluda ka maapõuega seotud sektorite turukorralduse strateegilisemal tasandil käsitlemist kas käesolevates põhialustes või mõnes muus samaväärses kogu sektorit puudutavas dokumendis.	Ettepanekuga on arvestatud. Arengudokumendis ei ole detailselt põlevkivi kasutamise lubamise kohta arengusuundi seatud. Siiski on olemas üldine punkt 1.2.1, mille kohaselt tagamaks riigile maapõueressursside kasutamisest maksimaalse kasu, võtab riik kasutusele ressurside uurimise ja kasutamise lubamise ning riigitulu võtmise mehhanismid, mis arvestavad tegevuste eripärade ja võimaldavad nendest võimalikult suures ulatuses riigile hüvesid saada, seadmata põhjendamatult ohtu tegevuste jätkusuutlikkust. Seletuskirja kohaselt kaalutakse nt valitud maavarade puhul kontsessioonilepingu kasutamist, aga välistatud ei ole ka teised lahendused.
59	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Peatüki „Maapõuepoliitika põhialused sõnastavad peamised arengusuunad“ ei ole meie hinnangul järgneva tekstiga kooskõlas. Pealkirjale järgnev kajastab pigem maapõuepoliitika lähtekohtasid või alusseisukohti mitte arengusuundi. Tõstame siinkohal eriti esile punkti nr 7, mille puhul on nimetatud probleem kõige ilmsem. Teeme ettepaneku sõnastada pealkiri järgnevalt „Maapõuepoliitika põhialused on.“	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Sissejuhatuse lõpus oli lühikokkuvõtte dokumendi peamistest arengusuundadest, mis tõepoolest ei läinud täielikult kokku dokumendi ülesehitusega. Teksti lühendamiseks ja selguse suurendamiseks eemaldasime selle kokkuvõtte.
60	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit	Arengusuuna nr 5 sõnastuse kohta leiame, et sõnastus oleks selgem ja eesmärgipärasem, kui jätta ära sõna „Suurima“. Selgituseks toome, et mitmete maapõueressursside puhul ei pruugi tänases avatud ja globaliseeruvus maailmas kehtida	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Sissejuhatuse lõpus olnud lühikokkuvõtte dokumendi peamistest arengusuundadest eemaldati teksti lühendamiseks ja selguse suurendamiseks, mistõttu ei saa sellesse

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
	(06.02.2017 e-kiri)	traditsiooniline arusaam, et maavara kasutuspotentsiaal on tajutavas ajas küllaltki stabiilne nähtus ning üldiselt ei muutu isegi pikaajalise planeerimisperioodi vaates. Näiteks võib tuua õli hinna muutused maailmaturul, mis on viimase 10 aasta lõikes muutnud näiteks põlevkivi kasutuspotentsiaali õlitootmise ressursina väga madalast kuni väga kõrgeks. Kuigi enamus maapõueressursse ei ole reeglina sõltuvad niivõrd muutlikest suurustest, on siiski reaalne, et turu nõudluse muutus suudab ressursi kasutuspotentsiaali võrreldes geoloogiliste uuringute ja tehniliste arenduste algatamise ja läbiviimise ajakuluga võrreldes üllatavalt kiiresti muuta. Seetõttu peaks riik institutsioonina võimaluste piires omama head ülevaadet oma ressursside potentsiaalidest, sõltumata sellest, millise ressursi oma on antud ajahetkel suurim.	soovitud täiendust teha. Punkti 1 asjassepuutuva teksti juures arvestasime Teie ettepanekuga.
61	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Lk 5 on sõnastatud strateegia visioon järgmiselt „Maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse ning kasutatakse Eesti ühiskonnale suurimat väärtust looval moel, arvestades keskkonnavalasid, sotsiaalseid, majanduslikke, geoloogilisi ja julgeoleku aspekte.“. Teeme ettepaneku visiooni sõnastuses tõsta järjekorras esimeseks kaalutavaks argumendiks majanduslik tasuvus. Põhjenduseks toome, et nii nagu eelpool nimetatud esimene arengusuund, peab ka strateegia visioon defineerima kaalutletavad argumendid loogilises kaalumise järjekorras. Nimelt on maapõue kasutuse peamine siht inimtegevuse kindlustamine kasutatava ressursiga ning kasutatav on vaid majanduslikult tasuv ressurss. Iga ressursi majandusliku potentsiaali kaalumisel peab vältimatult arvestama teistest strateegiatest tulenevaid piiranguid, koosmõjusid, täiendavaid kulusid jne. ehk majanduslik tasuvus on vajalik ent mitte piisav tingimus. Kui riigikaitse või looduskaitse strateegia kohaselt on seatud piirang või muu asjaolu, mis maapõuestrateegia valdkonnas käsitletava ressursi majanduslikku potentsiaali oluliselt mõjutab või kasutamise välistab, siis majandusliku	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Visioon on dokumendi koostamise töörühmas kokku lepitud ja me ei pea selle muutmist põhjendatuks. Lisaks ei ole visioonis erinevad kaalutavad aspektid kuidagi tähtsuse ega kaalumise järjekorras. Üleriigilise eesmärgi sõnastust on täpsustatud. Viide vajadusele vähendada sõltuvust taastumatutest loodusvaradest jäi siiski alles, kuna dokumendis on ka küllalt palju maapõueressursside kasutamise temaatikat, millega see suund haakub.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>potentsiaali ei saa realiseerida. Lisaks soovitame loobuda visiooni viimasest osast „vähendades sõltuvust toorainest“. Nimelt oleme seisukohal, et sõltuvus toorainest ei ole mitte maapõuepoliitika vaid tarbimis- ja tööstuspoliitika objektiks. Teeme ettepaneku sõnastada visioon järgmiselt “Maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse ning kasutatakse Eesti ühiskonnale suurimat väärtust looval moel, arvestades majanduslikke, keskkonnalaseid, sotsiaalseid ja riigi julgeoleku aspekte. Eesti pikaajaline eesmärk maapõue valdkonnas on tagada maapõueressursside teaduspõhine, riigi majanduskasvu ja ressursitõhususele suunatud ja keskkonnahoidlik haldamine.“</p>	
62	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Lk 7 punktis 1.2.2 algusest soovitame jätta ära sõna „Sektori“, kui võrd maapõue kasutus on igal juhul seotud majandustegevusega.	Ettepanekuga on arvestatud.
63	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Punktis 1.3.1 soovitame ära jätta lause viimase osa „laekuva riigitulu ...“, kui võrd antud kontekstis on piisav osutada, et eesmärgiks on ühiskonnale suurima väärtuse loomine, riigitulu kasutamise ja suunamisega tegeleb aga meie hinnangul juba riigieelarve poliitika.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Selle punkti mõtte ongi just laekuva riigitulu suunamises. Lause viimase osa ärajätmisel kaoks punkti mõtte täielikult. Leiame, et maapõueressursside kasutamisest laekuva riigitulu kasutamiseks üldiste suuniste seadmine on täiesti asjakohane ja on olemas ka sarnane rahvusvaheline praktika, millele on viidatud seletuskirjas.
64	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Punkti 1.3.3 osas leiame, et pakutud sõnastuses võib välismõjude rahaline väärtus sisaldada meelevaldseid asjaolusid. Teeme ettepaneku olla oluliselt täpsem: "arvestades välismõjude rahalise kompensatsiooni ulatuse määramisel usaldusväärset tõestatud andmete alusel inimestele, majandusele ning looduskeskkonnale avalduvat tegelikku tervikmõju".	Ettepanekuga on arvestatud.
65	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-	Punkti 2.1 sõnastuses teeme ettepaneku jätta ära esimese lause lõpp „ja tegutsemiseks kasutatakse...“, kui võrd sama mõtte on	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Mõtte kordust ei ole. Esimene lause räägib eelhindamisest ja

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
	JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	kirjeldatud järgmise lausega, st tegemist on kordusega, mis teeb teksti pikemaks ja halvemini loetavamaks.	leevendusmeetmetest. Teine lause tehnoloogia arendamisest ja kasutamisest.
66	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Punkti 2.1.3 osas soovitame kaaluda ümbersõnastamist. Leiame, et sõnastus on ebaõnnestunud. Selline sõnastus kaotab piirnormide sisulise tähenduse. Piirnormid on riikliku poliitika kõige olulisem osa. Praegune sõnastus aktiveerib NIMBY hoiakuid, sest kohustab ettevõtteid investeerima kaebuste korral ka siis, kui piirmäärad on täidetud (st. igas olukorras). Ettevõtteid saab kohustada investeerima ikkagi vaid piirnormide ulatuses. Riik võib endale võtta ülejäänud investeeringute tegemise kohustuse või rakendada motiveerivaid meetmeid täiendavate leevendusmeetmete kasutamiseks. Soovitame sõnastada täpsemalt: "Ümberkaudseid elanikke häirivate, kuid piirväärtusi mitte ületavate mõjude korral tuvastab riik võimalikud täiendavaid leevendusmeetmed ning võimaluse korral rakendab need või motiveerib ettevõtjad täiendavaid meetmeid uurima, arendama ja rakendama.".	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Esmalt märgime, et poliitika põhialused ei rakendu otse ellu. Selle arengusuunad tuleb üle võtta madalama taseme arengudokumentidesse ja õigusaktidesse, kus pannakse paika täpsemad lahendused. Arengusuuna eesmärk on maapõueressursside kasutamise sotsiaalse aktsepteeritavuse suurendamine ja valdkonna maine parandamine. Seletuskirja on täiendatud.
67	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Punktis 2.2.2 teeme ettepaneku jätta ära lause esimene osa „Korrastamise korralduse reaalsetele vajadustele vastavaks muutmiseks“, kuivõrd lause sisu ja mõte sellest ei muutu, kuid lause muutub lihtsamaks ja paremini loetavaks.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Samasugune ülesehitus on enamikel arengusuundadel, et arengusuuna esimene osa põhjendab lühidalt arengusuuna vajadust. Leiame, et valdkonna välisele lugejale on see abiks ja ühe arengusuuna kärpimine ei ole otstarbekas.
68	Eesti Energia AS (03.02.2017 kiri nr KA-JUH-13/62) ja Eesti Keemiatööstuse Liit (06.02.2017 e-kiri)	Punkti 2.2.4 osas on ettepanek jätta välja esimese lause lõpuosa „ja leitakse korrastatavat ...“. Kõigi maaomanike vara tuleviku planeerimine tundub olevat ülemäärane. Maa edasine kasutamise suuna valik on ikkagi maa omaniku õigus.	Ettepanekuga on arvestatud.
69	Eesti Geoloogia Selts (02.02.2017 e-kiri)	Keelemärkused ja tekstilised täiendused/parandused dokumendi failis.	Ettepanekutega on arvestatud osaliselt.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
70	Maaeluministeerium (03.02.2017 kiri nr 1.4-2/543-1)	Märgime, et „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ eelnõu põhitekstis ja selle seletuskirjas ei ole leidnud piisavalt kajastamist maapõuevarade kaevandamisega seotud võimalikud mõjud põllumajanduslikule maakasutusele ja mullastikule. Märgime, et Maaeluministeerium on välja töötamas väärtusliku põllumajandusmaa kaitset käsitlevaid õiguslikke aluseid. Sellega kaasneb ka vastava väärtuslikku põllumajandusmaad kajastava kaardi koostamine. Eesti maavarade kaardi ja väärtusliku põllumajandusmaa kaardi kõrvutamise aitaks luua selgema ettekujutuse, millised on erinevate majanduslike või keskkonnakaitselike huvide konflikti korral riigi poolsed meetmed ka põllumajandusmaa kaitseks, sh kuidas väärtusliku põllumajandusmaa (esmade analüüside alusel on u 91 000 ha maardlaid väärtuslikel põllumajandusmaadel) hõive korral tagada nende maade mullastiku kaitse.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Dokumendi koostamise töörühm otsustas juba alguses dokumendi fookuse hoidmiseks teadlikult mitte käsitleda selles mulda erineva spetsiifika ja küsimuste tõttu. Seega muld ei ole selle dokumendi tähenduses maapõueressurss ja sellele ei ole pühendatud ka eraldi arengusuundi, mis ei tähenda, et mulda ei peetud oluliseks. Lisame, et ka käsitletavate maapõueressursside eraldi väljatoomist on üldistusastme hoidmiseks reeglina välditud. Põllumajandusmaad puudutavad eelnõus ilmselt kõige otsesemalt punktid 5.4 ja 5.4.2, mille kohaselt on erinevate maakasutusviiside vahel otsustamine paindlik, teadmistele tuginev ja erinevaid huve arvestav. St võimalikult juhtumipõhine. Ja see lähenemine on võetud kõigi piirangute osas, sh maardlatega seotud piirangud. Põllumajandusmaa kaitse küsimusi ei ole kavas dokumendis täpsemalt käsitleda, kuna vastavalt varem viidatule, ei käsitle maapõuepoliitika põhialused mulda ja põllumajandusmaad maapõueressursina, mis tähendab, et käesolev dokument otseselt ka ei piira põllumajandusmaa kaitsmist tulevikus.
71	Maaeluministeerium (03.02.2017 kiri nr 1.4-2/543-1)	Eelnõu seletuskirjas ei ole muuhulgas vastatud mitmetele „Mõjude hindamise metoodikas“ (2012) toodud asjaomastele keskkonnamõjude hindamise ja majanduslike mõjude hindamise küsimustele, mis puudutavad otseselt põllumajanduslikku maakasutust ja mulda kui taastumatut loodusressurssi.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Poliitika põhialuste formaadi puhul sellist mõju hindamist ei korraldata. Dokumendi sisu oleks ka liiga üldine viidatud mõjude hindamiseks. Poliitika põhialuste põhimõtete ja suundade ülevõtmisel madalama taseme arengudokumentidesse ja täpsemate lahenduste määratlemisel viiakse läbi vastavalt ette nähtud mõju hindamised.
72	Haridus- ja Teadusministeerium	Poliitika põhialustes on suur osakaal maavarade teadusuuringute tellimisel ja läbiviimisel, kuid selgelt pole välja toodud	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Viidatud punkti seletuskirjas on võimaliku lahendusena pakutud välja

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
	(8.02.2017 kiri nr 8-3/17/297 -2)	rahastamise aluseid. Teeme ettepaneku täiendada punkti 1.3.1 selliselt, et kindlaksmääratud osa maapõueressursside kasutamisest laekuvast tasust on suunatud otse maavarade teadusuuringute rahastamiseks. See põhimõte võimaldab meie hinnangul tagada parimal moel poliitikaalustes toodud teadustegevuse eesmärkide täitmise maapõupoliitika huvides.	ka riigitulu kasutamist teadusuuringuteks. Selle lisamist põhiteksti ei pea me asjakohaseks, kuna sellise taseme dokumendis ei ole korrektne määratleda mingi tegevuse rahastamist. Poliitika põhialused ei peaks olema rahastamise meetodi üle otsustamise koht. Tulenevalt ettepanekust saame edaspidi algatada diskussiooni vastava rahastuse allika ja tingimuste üle.
73	Haridus- ja Teadusministeerium (8.02.2017 kiri nr 8-3/17/297 -2)	Seletuskirjas ja võimalusel ka eelnõu dokumendis tuleb selgelt välja tuua, millised asutused vastutavad poliitikasuuniste elluviimise eest. Palume peatükis 3 „Õppe-, teadus- ja arendustegevus“ iga alapunkti (3.1.1-3.2.3) juures välja tuua, kes on tegevuste elluvijad ja ülesande täitmise eest vastutajad ja/või milliste poliitika- ja strateegiadokumentide raames neid ellu viiakse.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Sellise detailsuse sissetoomist ei pea me dokumendi formaadist lähtuvalt põhjendatuks. Dokumendis on põhimõtted ja arengusuunad, mille elluviimisesse peavad panustama erinevad riigi struktuurid läbi erinevate arengudokumentide ja õigusaktide, mida praegu ei pruugi nt ka olemas olla. Leiame, et umbmääraste asutuste ja dokumentide loetelude lisamine iga punkti juurde ei teeks dokumenti paremini rakendatavaks. Üldine elluviimise kirjeldus on toodud seletuskirjas.
74	Haridus- ja Teadusministeerium (8.02.2017 kiri nr 8-3/17/297 -2)	Seoses punktiga 3.1.3. juhime tähelepanu, et Haridus- ja Teadusministeerium analüüsib õppestatistikat (sh sisseastumist ja väljalangevust) ning lõpetajate tööhõivet. Meie ei koosta ise tööhõive prognoosi, kuid Eesti tööturul vajaminevat töäjõu- ja oskuste vajadust analüüsitakse töäjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA raames (http://oska.kutsekoda.ee/). Palume täpsustada erinevate osapoolte vastutust punkti 3.1.3 täitmisel ja ühtlasi palume selgitada, mida on mõeldud antud punktis „avaliku sektori vajaduste“ all (mille poolst erineb see tööturu vajadustest).	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Osapoolte vastutuse lisamist ei pea me põhjendatuks eelmises punktis viidatud põhjustel. Analüüsi osas leiame, et visioonidokumendis tulebki seada suundi, mida me vajame, aga mille elluviimist praegu ei toimu. Kuna suunda peeti tööühmas vajalikuks, siis ei ole asjakohane selle eemaldamine põhjusel, et seda praegu ei tehta. Punktist 3.1.3 eemaldasime teksti „avaliku sektori vajaduste“.
75	Haridus- ja Teadusministeerium (8.02.2017 kiri nr 8-3/17/297 -2)	Juhime punkti 3.2.2 juures tähelepanu, et rahvusvahelistes teadusalgatustes osalemise strateegiline raamistik kinnitati Vabariigi Valitsuse 5.02.2015.a korraldusega nr 61 Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TAI) strateegia 2014-	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Leiame, et viidatud raamistik haakub kindlasti punkti 3.2.2 arengusuunaga, kuid on sellest kitsam. Seda märgite ka oma ettepanekus. Seega leiame, et punkt 3.2.2 võiks jääda

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		2020 „Teadmistepõhine Eesti” rakendusplaani lisana. Eesti Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse partnerlustes osalemise kava (edaspidi osaluskava) eesmärk on määrata riigi osaluse põhimõtted EL partnerlustes, kirjeldada valikute tegemise otsustusprotsessi ja osapoolte rollijaotust (sh eri ministeeriumite panust). Osaluskava koosseisus on võimalik käsitleda ka maavarade uuringuid. Lisaks märgime, et osaluskava ei kata kõiki võimalikke rahvusvahelisi koostöövorme.	alles ja rahvusvahelise koostöö vajaduste analüüsimine ja suunamine on igati asjakohane.
76	Haridus- ja Teadusministeerium (8.02.2017 kiri nr 8-3/17/297 -2)	Palume seletuskirjas välja tuua, et ka Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja on osalenud maapõuepoliitika põhialuste väljatöötamise töörühmas.	Ettepanekuga on arvestatud. Lisasime alltöörühmades osalenud organisatsioonid dokumendi seletuskirja.
77	Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)	Dokumendi sisu ei ole kooskõlas poliitika põhialuste kui strateegilise dokumendi peamise ideega. Poliitika põhialused peaks olema arengudokument, milles määratakse ühe või mitme omavahel seotud poliitikavaldkonna visioon, üleriigiline eesmärk ja pikaajalised prioriteetsed arengusuunad. Vormiliselt on see dokumendis ka nii sõnastatud, samas valdavalt ei määrata põhimõttelise tähtsusega arengusuundi.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Leiame, et dokumendi sisu vastab poliitika põhialuste formaadile. Dokumendis on arvestatud konkreetse valdkonna arenguvajadusi ja sõnastatud selle tagamiseks piisavalt üldised ja pikaajalised arengusuunad. Dokumendis on tehtud mitmeid põhimõttelisi valikuid. Näiteks on määratletud riigi initsiatiiv maapõuealaste uuringute korraldamisel, riigitulu võtmise arengusuunad, maakasutusviiside vahel otsustamine jne.
78	Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)	Riigikogu on juba kehtestanud Keskkonnastrateegia aastani 2030, mille kohaselt on see katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Selles sisalduvad ka maapõue puudutavad peatükid (jäätmekäitlus, vesi, maavarad, muld ja maakasutus, maastike ja looduse mitmekesisuse säilitamine, maastikud). Jääb arusaamatuks, miks peaks veel fikseerima maapõuepoliitika põhialused.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Keskkonnastrateegia aastani 2030 seab üldised arengusuunad ainult valdkondlikele keskkonnaküsimustele, aga ei kata maapõue valdkonna muid arenguvajadusi (majandus, sotsiaal, teadus jne).

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
79	Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)	<p>Dokumendis on läbivalt kasutatud konstruktsiooni, et riik saab maapõue ressursside kasutamisest riigitulu, millest saavad hüvesid ka tegevusest otseselt mõjutatud kohaliku omavalitsuse üksused (edaspidi KOV). On ekslik viidata justkui maapõue ressursside kasutamise eest saadav tulu on KOVi jaoks hüve. Tegemist on maapõue ressursside kasutamisest tekkiva kohapealse keskkonnanahäiringu kompenseerimisega. Sellest tulenevalt on vajalik selgelt välja tuua, et maapõue ressursside kasutamise eest laekuv tulu on kaheosaline, koosnedes omanikutulu ja keskkonnanahäiringu komponentidest. Samale lähenemisele tuginedes töötas Rahandusministeerium koostöös Keskkonnaministeeriumiga välja keskkonnatasude seaduse muudatused, mille kohaselt on alates 1. jaanuarist 2017. a KOVidele laekuvad maavara tasud fikseeritud seaduse tasandil ja hakkavad kasvama 3% aastast, et säilitada keskkonnanahäiringu rahaline väärtus ajas. Edaspidi ei mõjuta valitsuse muudatused keskkonnatasude määra KOVidele laekuvate tasude suurus.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Viidatud punktide sõnastust on vastavalt Rahandusministeeriumi esindajatega 17.02.2017 koosolekul räägituga täpsustatud. Selgitasime, et omanikutulu võtmine ja keskkonnanahäiringu kompenseerimine on pigem kavas ükssteisest selgelt lahutada. Sellest tulenevalt tuleb keskkonnanahäiring eraldiseisvalt igal juhul kompenseerida ja KOViga jagatud riigitulu võib selles kontekstis hüvena siiski käsitleda.</p>
80	Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)	<p>Juhime tähelepanu et, maapõuepoliitika põhialustes sõnastatavad peamised arengusuunad peavad avama üldistatult 2016. a EY poolt läbiviidud „põlevkivi optimaalse tasustamise“ uuringu tulemused põlevkivitööstuse maksustamisest ja põlevkivi jaotussüsteemi ebaefektiivsuste kaotamisest. Uuring on kättesaadav Riigikantselei kodulehelt. Seal hulgas järeldused, et ressursile ligipääs tagatakse riigile suurimat tulu toovale ettevõtmisele, milleks töötatakse välja eelistamise tingimused. Lisaks, et võimalusel tagatakse töötlemiseks vajalik kogus maavara tootmisvara eluea lõpuni- ehk sisuliselt ühendades töötlemis- ja kaevandamisloa. Lisaks veel maapõueseaduse § 46 lg 3 kehtetuks tunnistamine kui ebavajalik piirang ning riigiabi risk, sest kaevandamisloa andja hindab positiivse õiguse kohaselt keskkonnamõju käigus võimalikku avalduvat mõju. Kui siiski läbiviidava keskkonnamõju piisavas kvaliteedis Keskkonnaministeerium ei ole veendunud, siis on võimalik seda</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Me ei pea dokumendi suure üldistusastme tõttu põhjendatuks konkreetse uuringu tulemuste avamist selles. Samas leiame, et põhimõtteliselt on need teemad juba olemasolevate punktidega kaetud. Nt punktid 1.2.1 ja 5.2.4. Üksikute ressursside käsitlemist on dokumendis üldistusastme hoidmiseks teadlikult välditud ja me ei pea põhjendatuks selle lähenemise muutmist.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		<p>kvaliteeti tõsta, või kui see ei ole võimalik, siis loobuda sellisest ebaotstarbekast menetlusest. On selge, et lähiaastatel põlevkivi ei asendu peamise väljatud toormena millegi uuega. Seega kuni põlevkivi majanduslikult mõistliku vara ammendumiseni on põlevkivi ehitusmaavarade kõrval üks kõige olulisem majandusliku väärtusega maavara ja sellele tuleb pöörata maapõuepoliitika põhialustes piisavat tähelepanu.</p>	
81	<p>Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)</p>	<p>Palume dokumendi sissejuhatuses esitatud peamised arengusuunad kustutada või viia struktuuri osas kooskõlla II peatükis esitatud valdkonna arendamise põhimõtete ja prioriteetsete suundadega. Arengusuunad on sisult kattuvad, kuigi segadustekitavalt erinevalt struktureeritud.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud. Eemaldasime kokkuvõtte.</p>
82	<p>Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)</p>	<p>Maavarade kasutamise kaalutlemisel võivad olla muude aspektide kõrval väga olulised ka regionaalsed aspektid. Seetõttu teeme ettepaneku täiendada arengudokumendi visiooni regionaalse aspektiga ja sõnastada visioon järgnevalt: "Maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse ning kasutatakse Eesti ühiskonnale suurimat väärtust looval moel, arvestades keskkonnavalasid, sotsiaalseid, majanduslikke, geoloogilisi, julgeoleku ja regionaalseid aspekte".</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Visioon on arengudokumendi koostamise töörühmas kokku lepitud. Seotud aspekte oleks kindlasti veel hulgaliselt (kultuuriline, riigikaitse jne), aga kõigi esiletõomist visioonis ei pea me põhjendatuks.</p>
83	<p>Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)</p>	<p>I peatükis on muuhulgas määratletud eesmärgina ka toorainest sõltuvuse vähendamine. Oleme seisukohal, et maapõuepoliitika eesmärgiks ei peaks olema toorainesõltuvuse vähendamine. See peaks olema maapõueressursside kasutamist suunavate poliitikate eesmärk (nt ettevõtluse arengustrateegia, konkurentsivõime kava või energiapoliitika eesmärk) aga mitte maapõueressursside uurimist ja pakkumist suunava poliitika eesmärk. Palume muuta eesmärki vastavalt.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Põhimõtteliselt nõustume, et sõltuvuse vähendamine taastumatutest loodusvaradest on oluliselt laiem eesmärk ja ei ole seotud ainult maapõue valdkonnaga, aga kuna dokumendis on sees ka arengusuundi, mis käsitlevad maapõueressursside kasutamist, siis jätame viite sellele põhimõttele ikkagi sisse.</p>
84	<p>Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)</p>	<p>Maapõuepoliitika põhialuste ajaline piir on 2050. aasta, kuid ühe plaanitava tegevuse, geoloogilise baaskaardistamise, tähtaeg on toodud aastasse 2036. Palume võtta välja antud tegevuse erinev</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		tähtaeg. Vajadusel saab geoloogilisele baaskaardistamisele ette näha kiirema tähtaja tulevikus koostatava tegevuskava või rakendusplaaniga.	
85	Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)	Dokumendi peatükis 2.1 on sõnastatud, et tegevuse jätkusuutlikkust tagavas määras rakendatakse leevendusmeetmeid ka keskkonnanäringutele. Palume antud punktiga seotud järgnevates analüüsidest ning praktika suunamisel jälgida, et võrdselt arvestatakse kõiki tegevusi, mis keskkonnanäringuid ja –mõjusid põhjustavad (nt transport, energeetika jm), mitte ainult maapõue kasutamisega seotud tegevusi. Samuti hinnata võimalusi küsimuse terviklikuks lahendamiseks piirväärtuste käsitluse kaudu.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Arengusuuna eesmärk on maapõueressursside kasutamise sotsiaalse aktsepteeritavuse suurendamine ja valdkonna maine parandamine. Seletuskirja on täiendatud.
86	Rahandusministeerium (08.02.2017 kiri nr 1.1-11/00654-1)	Samuti palume arvestada varasemate kooskõlastamisetappide käigus edastatud ettepanekuid ja nende läbirääkimiseks vajadusel leppida kokku kohtumine ametnike tasemel.	Ettepanekuga on arvestatud.
87	Riigikantselei (08.02.2017 kiri nr 7-2/17-00351-2)	Palume eelnõu sissejuhatust ja seletuskirja täiendada selgitustega, kuidas maapõuepoliitika põhialused panustavad ÜRO-s 2015. aastal heaks kiidetud ülemaailmsete säästva arengu eesmärkide elluviimisse.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Seotud dokumentide loetelu on sissejuhatusest eemaldatud ja viidud seletuskirja. Viide dokumendile on lisatud.
88	Riigikantselei (08.02.2017 kiri nr 7-2/17-00351-2)	Soovitame poliitika põhialuste tekstist välja võtta viited Euroopa Liidu vahenditele või muudele finantsallikatele (näiteks osas 3). Aastani 2050 arengusuundi käsitlevas dokumendis ei ole otstarbekas tegevuste rahastamisallikaid määratleda.	Ettepanekuga on arvestatud.
89	Riigikantselei (08.02.2017 kiri nr 7-2/17-00351-2)	Soovitame näited maavarade strateegiaid omavate riikide kohta tuua vaid seletuskirjas. Pikaajalise poliitika põhialuste tekstis ei ole see asjakohane.	Ettepanekuga on arvestatud.
90	Riigikantselei (08.02.2017 kiri nr 7-2/17-00351-2)	Kuna poliitika põhialustes toodud arengusuunad annavad aluse tegevusteks pikemas perioodis, siis soovitame neid mitte sõnastada ühekordsete ülesannetena. Näiteks "Maapõuealaste rakenduslike teadusuuringute süsteemseks korraldamiseks	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		luuakse riiklikult koordineeritav maapõue rakendusuuringute ja teadus-arendustöö kava” asemel kasutada “Maapõuealaste rakenduslike teadusuuringute süsteemne korraldamine toimub riiklikult koordineeritav maapõue rakendusuuringute ja teadus-arendustöö kava alusel”. Sel kujul viidatakse vastava kava väljatöötamise vajadusele ning selle kava kasutamisele tulevikus.	
91	Riigikantselei (08.02.2017 kiri nr 7-2/17-00351-2)	Soovitame poliitikasuunises 3.2.3 muuta sõnastust nii, et „püüavad osaleda rahvusvahelistel hangetel“ asemel kasutataks „osalevad rahvusvahelistel hangetel“	Ettepanekuga on arvestatud.
92	Keskkonnaamet (7.02.2017 kiri nr 1-5/17/7-2)	Täiendada keskkonnamõtjude ja tõhususe peatükki järgmise punktiga „Maapõueressursside kasutuselevõtu planeerimisel hinnatakse mõjutatavaid ökosüsteemiteenuseid ning lähtutakse otsuste langetamisel nende hinnangute tulemustest.“	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Meie hinnangul on ökosüsteemiteenuste küsimus kaetud punktiga 1.3.3, mille kohaselt maapõueressursside kasutamisega seotud negatiivsed välismõjud kompenseeritakse „kasutaja maksab“ põhimõttest lähtuvalt, arvestades negatiivsetele välismõtjude rahalise kompensatsiooni ulatuse määramisel usaldusväärsete andmete alusel inimestele, majandusele ning looduskeskkonnale avalduvat tegelikku tervikmõju. Teema eraldi täiendav ülerõhutamine ei ole meie hinnangul põhjendatud.
93	Keskkonnaamet (7.02.2017 kiri nr 1-5/17/7-2)	Parandada seletuskirja punkti 2.2.2 üle-eelviimast lauset (LISAKS MÕJUB KAEVANDAMISE LÕPUFAASIS KORRASTAMINE VALDKONNA MAINELE HALVASTI (PIIRKONNA INIMESED EI NÄE PROGRESSI ALA TAASVÄÄRTUSTAMISES) JA VÕIB MUUTA KORRASTAMISE KEERUKAMAKS (NT MINGI KAEVANDATUD MAA OSA METSASTUB VÕI TEKIVAD SINNA KAITSEALUSED LIIGID VMS).) Peame silmas sulgudes asuvat viidet kaitsealustele liikidele. Kaitsealuste liikide teke võib teha ala taastamise küll „keerukamaks“, kuid riikliku poliitika puhul ei tohi seda pidada probleemiks või ajendiks, mis sunnib seniseid põhimõtteid muutma. Ühest küljest pakuvad taolised häiringualad elupaiku kaitsealustele liikidele.	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		Näiteks võib tuua kõrge kaitsekategooriaga liigid kõre või harivesiliku, kelle elupaigad maakasutuste muutuste tõttu tänapäeval ongi osaliselt karjäärises. Teisest küljest on madalama kaitsekategooria ja ohustatusega liikide puhul võimalik kaalutleda kas liikide ümberasustamist või lubada taastamistoid liikide elupaikades.	
94	Keskkonnaamet (7.02.2017 kiri nr 1-5/17/7-2)	Eemaldada seletuskirja punktis 5.4 toodud väited, et „...LOODUSKAITSEALADE RAJAMINE JA LAIENDAMINE MAARDLATELE TOIMUB ILMA PIISAVA SOTSIAAL-MAJANDUSLIKE MÕJUDE ANALÜÜSITA NING EI KAALUTA VÄGA PÕHJALIKULT ALTERNATIIVSEID LAHENDUSI (LEEVENDEUSMEETMED, KAITSEALUSE LIIGI ALTERNATIIVSED TOETUSMEETMED).“ ning „PUUDUB VÕIMALUS PÕHJENDATUD ETTEPANEKU KORRAL REVIDEERIDA KAITSEALADE PIIRE JA KAITSE-EESKIRJU.“ Need väited ei vasta tõele.	Ettepanekuga on arvestatud.
95	Keskkonnaamet (7.02.2017 kiri nr 1-5/17/7-2)	Eemaldada seletuskirja punktist 5.4.2 eelviimasest lausest viide looduskaitsete piirangutega aladele. Väide, et looduskaitsete piirangutega aladel on tegevused „TIHTI TÄIESTI KEELATUD KA JUHUL, KUI MÕJU KAITSTAVALE OBJEKTILE EI OLE“, ei vasta tõele.	Ettepanekuga on arvestatud.
96	Keskkonnaamet (7.02.2017 kiri nr 1-5/17/7-2)	Võtta maapõuepoliitikas ka eesmärk varasemalt kaevandatud alade taastamise osas. Eriti oluline on selliste alade taastamise eesmärgiks seadmine kaitstavatel loodusobjektidel.	Ettepanekuga on arvestatud.
97	Keskkonnaagentuur (14.02.2017 e-kiri)	Maapõuepoliitika sissejuhatavas osa lehekülje 2 kolmandas lõigus kirjutatakse, et „...Ekspertide abiga koostati 2010. aastaks aruanne, milles on kriitiliste toormete nimistu. ... Aruandele viidatakse tekstis hiljem veelgi. Teeme ettepaneku lisada allmärgusena viide aruandele.“	Ettepanekuga on arvestatud.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
98	Keskkonnaagentuur (14.02.2017 e-kiri)	<p>Sissejuhatava osa leheküljel 3 selgitatakse, et maapõue või maapõue ressursidena käsitletakse poliitikas läbivalt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) maavarasid; 2) maapõue kui maatuge; 3) maapõue kui ehituskeskkonda; 4) põhjavett; 5) maa(põue)soojust. <p>Seega peaks maapõuepoliitika käsitlema kõiki nimetatud valdkondasid, mis on väga õige eesmärk. Tegelikult on maapõuepoliitika keskendunud siiski maavaradele, mistõttu võiks sisu järgi poliitikat nimetada maavarade poliitikaks mitte maapõuepoliitikaks. Näiteks käsitletakse maa(põue)soojust sisuliselt ainult poliitika 5. peatüki „Maapõue kasutuse korraldus“ punktis 5.2.5 (Riik loob tingimused maasoojuse laialdasemaks kasutamiseks).</p> <p>Põhjavett käsitletakse sisuliselt samuti ainult sama peatüki punktis 5.3.3 (Maapõueressursside kasutamise paremaks planeerimiseks ja varustuskindluse tagamiseks koostab ning uuendab riik regulaarselt maavarade ja põhjavee vajaduse prognoosi, mis toob vajaduse välja nii ajaliselt kui ka geograafiliselt). Jääb arusaamatuks, mis on põhjavee vajaduse prognoos ning kas selle hindamisel arvestatakse ka maismaa ökosüsteemide põhjavee vajadusega või ainult konkreetse piirkonna elanike ja ettevõtjate põhjavee vajadusega või millegi kolmandaga. Kordagi ei selgitata poliitikas, et ka põhjaveevaru tuleb analoogselt maavaravarule hinnata. Samuti ei anna poliitika suuniseid juhaks, kus maavaravaru ja põhjaveevaru kattuvad. Lähtudes eeltoodust ei ole maapõuepoliitikas kõiki maapõue ressursse käsitletud võrdse põhjalikkusega, mis võib raskendada poliitika rakendamist ning maapõue ressursside</p>	<p>Ettepanekuga ei ole arvestatud. Suurim kaal on dokumendis kahtlemata maavaradel, kuna nendega seostus kõige rohkem seni arengudokumentides käsitlemata kitsaskohti. Samas põhjavesi ja ka maasoojus on arengudokumendi eelnõus määratletud maapõueressursina ja kõik maapõueressursside kohta sõnastatud arengusuunad kehtivad ka põhjaveele ja maasoojusele. Mh hõlmavad arengusuunad 1.1.1 ja 1.1.2 põhjavee ning maasoojuse uuringuid. Sama mõte kehtib seire juures.</p> <p>Erinevate maakasutusviiside vahel valimise kohta on suunised eelnõu punktis 5.4 ja selle alapunktides.</p>

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		kaitset ja kasutamist jätkusuutlikul viisil. Teeme ettepaneku täiendada poliitikat selliselt, et kõik maapõue ressursid oleksid võrdselt käsitletud.	
99	Keskkonnaagentuur (14.02.2017 e-kiri)	<p>Poliitika leheküljel 5 toodud maapõue ressursside leviku kaart käsitleb taas ainult maavarasid, mitte kõiki maapõue ressursse vastavalt poliitika sissejuhatavale osale. Lisaks jääb selgusetuks, kas maavarade kohta koostatud joonisel on esitatud maavarade esinemispiirkonnad Eestis või uuritud maavaravarud või aktiivsed maavaravarud või maavarade kaevandamise kohad või veel midagi muud. Kui joonisel on soovitud näidata maavarade esinemispiirkondi Eestis, siis peaks lubjakivi esinemise alaks olema kogu Põhja-Eesti mitte väikesed juhuslikud mosaiigid. Ka turba levikualaks on märgitud vaid osa soodest. Kusjuures osa joonisel näidatud soodest on kaitsealad (nt Nätsi-Võlla, Kesu jt rabad). Samal ajal, aga Soomaa rabasid joonisele märgitud ei ole.</p> <p>Palume joonise pealkirja ja selgitust täpsustada.</p>	Ettepanekuga on arvestatud. Joonisel on kujutatud keskkonnaregistris arvel olevad maardlad ja lisaks graptoliitargilliidi ning rauamaagi teadaolevad levikualad. Täpsustasime joonise selgitust.
100	Keskkonnaagentuur (14.02.2017 e-kiri)	Poliitika leheküljel 5 käsitletakse ka valdkonna arendamise põhimõtteid ja prioriteetseid arengusuundasid ning taas on tekst suunatud ainult maavaradele ja geoloogiale. Kordagi ei räägita näiteks geoloogilise kaardistamise kõrval ka hüdrogeoloogilisest kaardistamisest. Ettepaneku käsitleda kõiki maapõue ressursse poliitikas võrdselt tegime juba eespool.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Maapõueressursside all peetakse silmas ka põhjavett. Täiskomplektne baaskaardistamine sisaldab Eestis: aluspõhja geoloogiat, pinnakatte geoloogiat, aluspõhja reljeefi, pinnakatte paksust, maavarasid, geomorfoloogiat, hüdrogeoloogiat, põhjavee kaitstust, aeromagnetilisi anomaaliaid, gravitatsioonijõu anomaaliaid, faktilist andmestikku ja seletuskirja. St lisaks ka geoloogiline kaardistamine sisaldab hüdrogeoloogiat ja põhjavee kaitstust.
101	Keskkonnaagentuur (14.02.2017 e-kiri)	4. peatüki „Info kogumine, säilitamine, levitamine ja teadlikkuse tõstmine“ punkti 4.3 ja selle alapunkti 4.3.1 täpsustamiseks teeme ettepaneku selgitada, millist seiret mõeldud on. Kas	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Silmas on peetud seiret tervikuna. Seega nii riiklikku kui ka ettevõtja seiret.

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendus
		ettevõtja keskkonnaloa alusel tehtavat seiret või riiklikku keskkonnaseiret?	
102	Keskkonnaagentuur (14.02.2017 e-kiri)	Selguse huvides teeme ettepaneku täpsustada, kas sõna „keskkonnahäiring“ kasutatakse keskkonnaseadustiku üldosa seaduse mõiste tähenduses.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Mõisted on dokumendis tavatähenduses.